

ओं नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः,

श्री गुरुभ्यो नमः

हरिः ओं ॥

कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहिता
पद पाठः (वाक्य सहित)

प्रथमकाण्डे सप्तमः प्रश्नः

Contents

1 कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरिय संहितायां

पद पाठे प्रथमं काण्डं **3**

1.7 प्रथमकाण्डे सप्तमः प्रश्नः – याजमान-ब्राह्मणं 3

ओं नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः,

श्री गुरुभ्यो नमः ॥ हरिः ओं

1 कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरिय संहितायां पद पाठे प्रथमं काण्डं

1.7 प्रथमकाण्डे सप्तमः प्रश्नः – याजमान-ब्राह्मणं

1.7.1.1

पा॒क॒य॒ज्ञं॑ वा॒ अ॒न्वा॒हि॒ता॒ग्नेः॑ प॒श॒व॒ उप॑ ति॒ष्ठ॒न्त॒ इ॒डा॒ ख॒लु॒ वै
पा॒क॒य॒ज्ञः॑ सै॒षाऽन्त॑रा प्र॒या॒जा॒नू॒या॒जान्॑ य॒ज॒मा॒न॒स्य॑ लो॒केऽव॑हि॒ता
ता॒मा॒हि॒य॒मा॒णा॒म॒भि॒ म॒न्त्र॑ये॒त॒ सु॒रू॒प॒वर्ष॑वर्ण ए॒ही॒ति॑ प॒श॒वो॒ वा॒ इ॒डा
प॒शू॒ने॒वो॒प॑ ह्वय॒ते॒ य॒ज्ञं॑ वै दे॒वा अ॒दु॒ह॒न् य॒ज्ञोऽसु॑रा अ॒दु॒ह॒त् तेऽसु॑रा
य॒ज्ञ॒दु॒ग्धाः॑ प॒राऽभ॑वन् यो वै य॒ज्ञ॒स्य॑ दो॒हं॑ वि॒द्वान् – [ ] 1

1.7.1.1 (Padam)

पा॒क॒य॒ज्ञमि॑ति पा॒क – य॒ज्ञम् । वै । अ॒न्वि॑ति ।
आ॒हि॒ता॒ग्नेरि॑त्या॒हि॒त – अ॒ग्नेः॑ । प॒श॒वः॑ । उपे॑ति । ति॒ष्ठ॒न्ते॒ । इ॒डा॒ ।
ख॒लु॒ । वै । पा॒क॒य॒ज्ञ इति॑ पा॒क – य॒ज्ञः॑ । सा । ए॒षा । अ॒न्त॒रा ।

प्र॒या॒जा॒नू॒या॒जा॒नि॒ति॑ प्र॒या॒ज – अ॒नू॒या॒जा॒न् । य॒ज॒मा॒न॒स्य॑ ।
लो॒के । अ॒व॒हि॒ते॒य॒व॑ – हि॒ता । ता॒म् ।
आ॒हि॒य॒मा॒णा॒मि॒त्या॑ – हि॒य॒मा॒णा॒म् । अ॒भी॒ति॑ । म॒न्त्र॒ये॒त ।
सु॒रू॒प॒व॒र्ष॒व॒र्ण॑ इति॑ सु॒रू॒प – व॒र्ष॒व॒र्णे॑ । ए॒ति॑ । इ॒हि॒ । इति॑ ।
प॒श॒वः॑ । वै । इ॒डा॑ । प॒शू॒न् । ए॒व । उ॒पे॒ति॑ । ह॒व॒य॒ते॑ । य॒ज्ञ॒म् ।
वै । दे॒वाः । अ॒दु॒ह॒न् । य॒ज्ञः॑ । अ॒सु॒रा॒न् । अ॒दु॒ह॒त् । ते॑ । अ॒सु॒राः॑ ।
य॒ज्ञ॒दु॒ग्धा॑ इति॑ य॒ज्ञ – दु॒ग्धाः॑ । प॒रे॒ति॑ । अ॒भ॒व॒न् । यः॑ । वै ।
य॒ज्ञ॒स्य॑ । दो॒ह॒म् । वि॒द्वान् । १ (५०)

1.7.1.2

य॒ज॒ते॒ऽप्य॒न्यं॑ य॒ज॒मा॒नं॑ दु॒हे सा मे॑ स॒त्याऽऽशी॒र॒स्य॑ य॒ज्ञ॒स्य॑
भू॒या॒दि॒त्या॒है॒ष॒ वै य॒ज्ञ॒स्य॑ दो॒ह॒स्ते॒नै॒वैनं॑ दु॒हे प्र॒त्ता॒ वै गौ॒र्दु॒हे प्र॒त्ते॒डा
य॒ज॒मा॒ना॒य॑ दु॒ह ए॒ते वा॑ इ॒डा॒यै स्त॒ना इ॒डो॒प॒हू॒ते॒ति॑ वा॒यु॒र्व॒त्सो॑ य॒र्हि
हो॒ते॒डा॒मु॒प॒ह्व॒ये॒त॒ तर्हि॑ य॒ज॒मा॒नो॑ हो॒ता॒र॒मी॒क्ष॒मा॒णो॑ वा॒युं॑ म॒न॒सा
ध्या॒ये॒न् – [ ] २

1.7.1.2 (Padam)

यज॑ते । अपी॑ति । अ॒न्यम् । यज॑मानम् । दु॒हे । सा । मे । स॒त्या ।
आ॒शीरि॒त्या-शीः॑ । अ॒स्य । य॒ज्ञस्य॑ । भू॒यात् । इति॑ । आ॒ह । ए॒षः ।
वै । य॒ज्ञस्य॑ । दो॒हः । तेन॑ । ए॒व । ए॒नम् । दु॒हे । प्र॒त्ता । वै । गौः ।
दु॒हे । प्र॒त्ता । इ॒डा । यज॑मानाय । दु॒हे । ए॒ते । वै । इ॒डायै॑ । स्त॒नाः ।
इ॒डा । उप॑हू॒तेत्युप॑ - हू॒ता । इति॑ । वा॒युः । व॒थ्सः । यर्हि॑ । हो॒ता ।
इ॒डाम् । उप॑ह्वये॒तेत्युप॑ - ह्वये॑त । तर्हि॑ । यज॑मानः । हो॒तारम् ।
ई॒क्षमा॑णः । वा॒युम् । मन॑सा । ध्या॒येत् । 2 (50)

1.7.1.3

मा॒त्रे व॒थ्समु॑पाव॒सृज॑ति स॒र्वेण॑ वै य॒ज्ञेन॑ दे॒वाः सु॒वर्गं॑ लो॒कमा॑यन्
पा॒कय॑ज्ञेन॒ मनुर॑श्चा॒म्यथ॑से॒डा म॑नु॒मुपा॑वर्तत तां दे॒वासु॑रा व्य॒ह्वय॑न्त
प्र॒तीचीं॑ दे॒वाः प॑रा॒चीम॑सु॒राः सा दे॒वानु॑पावर्तत प॒शवो॑ वै तद्
दे॒वान॑वृ॒णत॑ प॒शवो॑ऽसु॒रान॑ज॒हु॒र्यं का॑मये॒ता प॒शुः स्या॑दिति॒ प॑रा॒चीं
तस्ये॒डामु॑प ह्वये॒ताप॑शु॒रेव॑ भव॒न्ति यं - [ ] 3

1.7.1.3 (Padam)

मा॒त्रे । व॒थ्स॒म् । उ॒पा॒व॒सृ॒ज॒ती॒त्यु॒प-अ॒व॒सृ॒ज॒ति । स॒र्वे॒ण । वै ।
य॒ज्ञे॒न । दे॒वाः । सु॒व॒र्ग॒मि॒ति सु॒वः - ग॒म् । लो॒क॒म् । आ॒य॒न् ।
पा॒क॒य॒ज्ञे॒ने॒ति पा॒क-य॒ज्ञे॒न । म॒नुः । अ॒श्रा॒म्य॒त् । सा । इ॒डा॒ ॥ म॒नु॒म् ।
उ॒पा॒व॒र्त॒ते॒त्यु॒प - आ॒व॒र्त॒त । ता॒म् । दे॒वा॒सु॒रा इ॒ति दे॒व - अ॒सु॒राः ।
वी॒ति । अ॒ह्व॒य॒न्त । प्र॒ती॒ची॒म् । दे॒वाः । प॒रा॒ची॒म् । अ॒सु॒राः । सा ।
दे॒वा॒न् । उ॒पा॒व॒र्त॒ते॒त्यु॒प - आ॒व॒र्त॒त । प॒श॒वः । वै । त॒त् । दे॒वा॒न् ।
अ॒वृ॒ण॒त । प॒श॒वः । अ॒सु॒रा॒न् । अ॒ज॒हुः । य॒म् । का॒म॒ये॒त ।
अ॒प॒शुः । स्या॒त् । इ॒ति । प॒रा॒ची॒म् । त॒स्य । इ॒डा॒म् । उ॒पे॒ति । ह्व॒ये॒त ।
अ॒प॒शुः । ए॒व । भ॒व॒ति । य॒म् । 3 (50)

1.7.1.4

का॒म॒ये॒त प॒शु॒मा॒न्त् स्या॒दि॒ति प्र॒ती॒चीं॑ त॒स्ये॒डा॒मु॒प॒ह्व॒ये॒त प॒शु॒मा॒ने॒व
भ॒व॒ति ब्र॒ह्म॒वा॒दि॒नो॑ व॒द॒न्ति स॒ त्वा इ॒डा॒मु॒प॒ ह्व॒ये॒त य इ॒डा॒मु॒प-
हू॒या॒त्मा॒न-मि॒डा॒या॒मु॒प-ह्व॒ये॒ते॒ति सा॒ नः॑ प्रि॒या
सु॒प्र॒तू॒र्ति-र्म॒घो॒नी॒त्या-हे॒डा॒मे॒वो॒प॒हू॒याऽऽ॒त्मा-न॒मि॒डा॒या॒मु॒प

ह्वयते व्यस्तमिव वा एतद्यज्ञस्य यदिडा सामि प्राश्नन्त - [ ] 4

1.7.1.4 (Padam)

कामयेत । पशुमानिति पशु - मान् । स्यात् । इति । प्रतीचीम् ।
तस्य । इडाम् । उपेति । ह्वयेत । पशुमानिति पशु - मान् । एव ।
भवति । ब्रह्मवादिन इति ब्रह्म - वादिनः । वदन्ति । सः । तु । वै ।
इडाम् । उपेति । ह्वयेत । यः । इडाम् । उपह्वयेत्युप - ह्वय ।
आत्मानम् । इडायां । उपह्वयेतेत्युप - ह्वयेत । इति । सा । नः ।
प्रिया । सुप्रतूर्तिरिति सु - प्रतूर्तिः । मघोनी । इति । आह ।
इडाम् । एव । उपह्वयेत्युप - ह्वय । आत्मानम् । इडायां । उपेति ।
ह्वयते । व्यस्तमिति वि-अस्तम् । इव । वै । एतत् । यज्ञस्य । यत् ।
इडा । सामि । प्राश्नन्तीति प्र - अश्नन्ति । 4 (50)

1.7.1.5

सामि मार्जयन्त एतत् प्रति वा असुराणां यज्ञो व्यच्छिद्यत
ब्रह्मणा देवाः समदधु बृहस्पति-स्तनुतामिमं न इत्याह
ब्रह्म वै देवानां बृहस्पति ब्रह्मणैव यज्ञं सं दधाति विच्छिन्नं

य॒ज्ञं॑ स॒मि॒मं॑ द॒धा॒त्वित्या॑ह॒ संत॑त्यै॒ विश्वे॑ दे॒वा इ॒ह मा॑दयन्ता॒मित्या॑ह॒
संत॑त्यै॒व य॒ज्ञं दे॒वेभ्यो॑ऽनु दि॒शति॑ यां वै – [ ] 5

1.7.1.5 (Padam)

सा॒मि । मा॒र्ज॒यन्ते॑ । ए॒तत् । प्र॒तीति॑ । वै । अ॒सु॒रा॒णाम् । य॒ज्ञः ।
वी॒ति । अ॒च्छि॒द्यत॑ । ब्र॒ह्म॒णा । दे॒वाः । स॒मि॒ति । अ॒द॒धुः ।
बृ॒ह॒स्प॒तिः । त॒नु॒ताम् । इ॒मम् । नः । इति॑ । आ॒ह । ब्र॒ह्म । वै ।
दे॒वा॒नाम् । बृ॒ह॒स्प॒तिः । ब्र॒ह्म॒णा । ए॒व । य॒ज्ञम् । स॒मि॒ति ।
द॒धा॒ति । वि॒च्छि॒न्न॒मि॒ति वि॑ – छि॒न्नम् । य॒ज्ञम् । स॒मि॒ति । इ॒मम् ।
द॒धा॒तु । इति॑ । आ॒ह । संत॑त्या इति॑ सं – त॒त्यै । विश्वे॑ । दे॒वाः ।
इ॒ह । मा॑दयन्ता॒म् । इति॑ । आ॒ह । संत॑त्येति॑ सं – त॒त्यै । ए॒व ।
य॒ज्ञम् । दे॒वेभ्यः॑ । अ॒न्वि॒ति । दि॒शति॑ । या॒म् । वै । 5 (50)

1.7.1.6

य॒ज्ञे द॑क्षि॒णां द॑दाति॒ ताम॑स्य॒ प॒श॒वोऽनु॑ सं क्रा॒मन्ति॑
स ए॒ष ई॒जा॒नोऽप॑शु॒र्भा॒वु॒को य॑ज॒माने॑न॒ खलु॑ वै तत्का॒र्य॑-मि॒त्याहु॑
र्यथा॑ दे॒व॒त्रा द॑त्तं कु॒र्वी॒ता॒त्मन् प॒शून् र॑मये॒तेति॑ ब्र॒ध्न पि॒न्व॒स्वेत्या॑ह॒

य॒ज्ञो वै ब्र॒ध्नो य॒ज्ञमे॒व तन्म॑हयत्यथो दे॒वत्रै॒व दत्तं॑ कुरु॒त
आ॒त्मन् प॒शून् र॒मय॑ते द॒दतो॑ मे ( ) मा क्षा॒यीत्या॒हाक्षि॑तिमे॒वोपै॑ति
कुर्व॑तो मे मोप॑ दस॒दित्या॑ह भू॒मान॑मे॒वोपै॑ति । 6

1.7.1.6 (Padam)

य॒ज्ञे । दक्षि॑णाम् । द॒दाति॑ । ताम् । अ॒स्य । प॒शवः॑ । अनु॑ । स॒मिति॑ ।
क्राम॑न्ति । सः । ए॒षः । ई॒जानः॑ । अ॒पशुः॑ । भा॒वुकः॑ । य॒जमा॑नेन ।
खलु॑ । वै । तत् । का॒र्यम् । इति॑ । आ॒हुः । यथा॑ । दे॒वत्रे॑ति
दे॒व – त्रा । द॒त्तम् । कु॒र्वीत॑ । आ॒त्मन् । प॒शून् । र॒मये॑त । इति॑ ।
ब्र॒ध्न । पि॒न्वस्व॑ । इति॑ । आ॒ह । य॒ज्ञः । वै । ब्र॒ध्नः । य॒ज्ञम् । ए॒व ।
तत् । म॒हय॑ति । अथो॑ इति॑ । दे॒वत्रे॑ति दे॒व – त्रा । ए॒व ।
द॒त्तम् । कुरु॑ते । आ॒त्मन् । प॒शून् । र॒मय॑ते । द॒दतः॑ । मे ( ) । मा ।
क्षा॒यि । इति॑ । आ॒ह । अक्षि॑तिम् । ए॒व । उपे॑ति । ए॒ति । कुर्व॑तः ।
मे । मा । उपे॑ति । द॒सत् । इति॑ । आ॒ह । भू॒मानम् ।
ए॒व । उपे॑ति । ए॒ति । 6 (69) (वि॒द्वान्-ध्या॑येद्-भ॒वति॑ यं-प्रा॒श्नन्ति॑-
यां वै-म-एका॒न्न वि॑श्र॒तिश्च॑) (A1)

1.7.2.1

स॒ञ्श्र॒वा॒ ह॒ सौ॒व॒र्च॒न॒सः॑ तु॒मि॒ञ्ज॒मौ॒पो॒दि॒ति॑-मु॒वा॒च॒
य॒त्स॒न्नि॒णा॒ होता॑ऽभूः॒ का॒मि॒डा॒मु॒पा॒ह्वा॒ इति॑
ता॒मु॒पा॒ह्वा॒ इति॑ हो॒वा॒च॒ या॒ प्रा॒णे॒न॒ दे॒वा॒न् दा॒धा॒र॒ व्या॒ने॒न॒ म॒नु॒ष्या॒न॒पा॒ने॒न॒
पि॒तृ॒नि॒ति॑ छि॒न॒त्ति॒ सा॒ न॒ छि॒न॒त्ती॑(३) इति॑ छि॒न॒त्ती॑ति॒ हो॒वा॒च॒ शरी॑रं
वा॒ अ॒स्यै॑ तदु॒पा॒ह्वा॒ इति॑ हो॒वा॒च॒ गौ॒र्वा - [ ] 7

1.7.2.1 (Padam)

स॒ञ्श्र॒वा॒ इति॑ सं - श्र॒वाः॑ । ह॒ । सौ॒व॒र्च॒न॒सः॑ । तु॒मि॒ञ्ज॒म् ।
औ॒पो॒दि॒ति॒मि॒त्यौ॒प - उ॒दि॒ति॒म् । उ॒वा॒च॒ । यत् । स॒न्नि॒णाम्॑ । हो॒ता॑ ।
अ॒भूः॑ । का॒म् । इ॒डाम्॑ । उ॒पे॒ति॑ । अ॒ह्वा॒थाः॑ । इति॑ । ता॒म् । उ॒पे॒ति॑ ।
अ॒ह्वा॒ । इति॑ । ह॒ । उ॒वा॒च॒ । या॒ । प्रा॒णे॒ने॒ति॑ प्र - अ॒ने॒न॒ । दे॒वा॒न् ।
दा॒धा॒र॒ । व्या॒ने॒ने॒ति॑ वि - अ॒ने॒न॒ । म॒नु॒ष्या॒न् । अ॒पा॒ने॒ने॒त्यप॑-अ॒ने॒न॒ ।
पि॒तृ॒न् । इति॑ । छि॒न॒त्ति॑ । सा॒ । न॒ । छि॒न॒त्ती॑(३) । इति॑ । छि॒न॒त्ति॑ ।
इति॑ । ह॒ । उ॒वा॒च॒ । शरी॑रम् । वै । अ॒स्यै॑ । तत् । उ॒पे॒ति॑ । अ॒ह्वा॒थाः॑ ।
इति॑ । ह॒ । उ॒वा॒च॒ । गौः॑ । वै । 7 (50)

1.7.2.2

अ॒स्यै॑ श॒री॒रं गां॑ वा॒व तौ॑ तत् पर्य॑वदतां॒ या य॒ज्ञे दी॒यते॑ सा
प्रा॒णेन॑ दे॒वान् दा॒धार यया॑ मनु॒ष्या जी॒वन्ति॑ सा व्या॒नेन॑
मनु॒ष्यान् यां॑ पि॒तृभ्यो॑ घ्नन्ति॒ साऽपाने॑न॒ पित॑रन् य ए॒वं वे॒द
पशु॑मान् भव॒त्यथ॑ वै ता॒मुपा॑ह्व इति॒ होवा॑च॒ या प्र॒जाः प्र॒भव॑न्तीः
प्र॒त्याभ॑वतीत्यन्नं॒ वा अ॒स्यै॑ तदु - [ ] 8

1.7.2.2 (Padam)

अ॒स्यै॑ । श॒री॒रम् । गा॒म् । वा॒व । तौ॑ । तत् । प॒री॒ति । अ॒वद॑ताम् ।
या । य॒ज्ञे । दी॒यते॑ । सा । प्रा॒णेने॑ति प्र - अ॒नेन॑ । दे॒वान् । दा॒धार ।
यया॑ । मनु॒ष्याः । जी॒वन्ति॑ । सा । व्या॒नेने॑ति वि - अ॒नेन॑ ।
मनु॒ष्यान् । या॒म् । पि॒तृभ्य॑ इति॒ पि॒तृ - भ्यः॑ । घ्नन्ति॑ । सा ।
अ॒पाने॑नेत्यप - अ॒नेन॑ । पि॒तृन् । यः । ए॒वम् । वे॒द । पशु॑मानिति॒
पशु॑-मा॒न् । भव॑ति । अथ॑ । वै । ता॒म् । उ॒पेति॑ । अ॒ह्वे । इति॑ । ह ।
उ॒वाच॑ । या । प्र॒जा इति॑ प्र - जाः । प्र॒भव॑न्तीरिति प्र - भव॑न्तीः ।
प्र॒तीति॑ । आ॒भ॒व॒तीत्या॑ - भव॑ति । इति॑ । अन्न॑म् । वै । अ॒स्यै॑ । तत् ।

8 (50)

1.7.2.3

॥ पा॒ह॒था इति॑ हो॒वाचौ॑ष॒धयो॑ वा अ॒स्या अ॒न्नमो॑ष॒धयो॑ वै प्र॒जाः
प्र॒भव॒न्तीः॑ प्र॒त्या भ॑वन्ति॒ य ए॒वं वे॒दान्ना॑दो भ॒वत्य॑थ वै ता॒मुपा॑ह॒ इति॑
हो॒वाच॑ या प्र॒जाः प॒राभ॑वन्ती-र॒नुगृ॑ह्णाति॒ प्रत्या॑भवन्ती॒ गृह्णा॑तीति॒ प्रति॑ष्ठां
वा अ॒स्यै तदु॑पा॒ह॒था इति॑ हो॒वाचे॑ यं वा अ॒स्यै प्र॑ति॒ष्ठे- [ ] 9

1.7.2.3 (Padam)

उ॒पेति॑ । अ॒ह॒थाः । इति॑ । ह । उ॒वाच॑ । ओ॒ष॒धयः॑ । वै । अ॒स्याः ।
अ॒न्नम् । ओ॒ष॒धयः॑ । वै । प्र॒जा इति॑ प्र - जाः । प्र॒भव॒न्तीरिति॑
प्र - भ॒वन्तीः॑ । प्र॒ति । एति॑ । भ॒वन्ति॑ । यः । ए॒वम् । वे॒द ।
अ॒न्नाद॑ इत्य॒न्न - अ॒दः । भ॒वति॑ । अथ॑ । वै । ता॒म् । उ॒पेति॑ । अ॒ह॒त्वे ।
इति॑ । ह । उ॒वाच॑ । या । प्र॒जा इति॑ प्र - जाः । प॒राभ॑वन्तीरिति॑
प॒रा - भ॒वन्तीः॑ । अ॒नुगृ॑ह्णातीत्य॒नु - गृ॑ह्णाति । प्र॒तीति॑ ।
आ॒भव॒न्तीरित्या॑ - भ॒वन्तीः॑ । गृ॑ह्णाति । इति॑ । प्र॒तिष्ठा॑मिति॑
प्र॒ति - स्था॑म् । वै । अ॒स्यै । तत् । उ॒पेति॑ । अ॒ह॒थाः । इति॑ । ह ।
उ॒वाच॑ । इ॒यम् । वै । अ॒स्यै । प्र॑ति॒ष्ठेति॑ प्र॒ति - स्था॑ । 9 (50)

1.7.2.4

यं वै प्रजाः पराभवन्तीरनु गृह्णाति प्रत्याभवन्ती गृह्णाति
य एवं वेद प्रत्येव तिष्ठत्यथ वै तामुपाह्व इति होवाच यस्यै
निक्रमणे घृतं प्रजाः संजीवन्तीः पिबन्तीति छिनत्ति सा न छिनत्ती(3)
इति न छिनत्तीति होवाच प्र तु जनयतीत्येष वा इडामुपाह्वथा इति
( ) होवाच वृष्टिर्वा इडा वृष्ट्यै वै निक्रमणे घृतं प्रजाः संजीवन्तीः
पिबन्ति य एवं वेद प्रैव जायतेऽन्नादो भवति । 10

1.7.2.4 (Padam)

इयम् । वै । प्रजा इति प्र – जाः । पराभवन्तीरिति परा – भवन्तीः ।
अन्विति । गृह्णाति । प्रतीति । आभवन्तीरित्या – भवन्तीः । गृह्णाति ।
यः । एवम् । वेद । प्रतीति । एव । तिष्ठति । अथ । वै । ताम् ।
उपेति । अह्वे । इति । ह । उवाच । यस्यै । निक्रमणे इति
नि – क्रमणे । घृतम् । प्रजा इति प्र – जाः । संजीवन्तीरिति
सं – जीवन्तीः । पिबन्ति । इति । छिनत्ति । सा । न ।
छिनत्ती(3) । इति । न । छिनत्ति । इति । ह । उवाच । प्रेति । तु ।

जनयति । इति । एषः । वै । इडाम् । उपेति । अह्वाः ।
इति ( ) । ह । उवाच । वृष्टिः । वै । इडा । वृष्ट्यै । वै ।
निक्रमण इति नि – क्रमणे । घृतम् । प्रजा इति प्र – जाः ।
संजीवन्तीरिति सं – जीवन्तीः । पिबन्ति । यः । एवम् । वेद ।
प्रेति । एव । जायते । अन्नाद इत्यन्न – अदः । भवति । 10 (70)
(गौर्वा-अस्यै-तत्-प्रतिष्ठा-ह्वा-इति-विश्रुतिश्च) (A2)

1.7.3.1

परोक्षं वा अन्ये देवा इज्यन्ते प्रत्यक्षमन्ये यद्यजते य एव देवाः
परोक्षमिज्यन्ते तानेव तद्यजतियदन्वाहार्य-माहरत्येते वै देवाः प्रत्यक्षं
यद् ब्राह्मणास्तानेव तेन प्रीणात्यथो दक्षिणैवास्यैषाऽथो यज्ञस्यैव
छिद्रमपि दधाति यद्वै यज्ञस्य क्रूरं यद्विलिष्टं तदन्वाहार्येणा – [ ] 11

1.7.3.1 (Padam)

परोक्षमिति परः – अक्षम् । वै । अन्ये । देवाः । इज्यन्ते ।
प्रत्यक्षमिति प्रति – अक्षम् । अन्ये । यत् । यजते । ये । एव ।
देवाः । परोक्षमिति परः – अक्षम् । इज्यन्ते । तान् । एव । तत् ।

यजति । यत् । अन्वाहार्यमित्यनु – आहार्यम् । आहरतीत्या-हरति ।
एते । वै । देवाः । प्रत्यक्षमिति प्रति – अक्षम् । यत् । ब्राह्मणाः ।
तान् । एव । तेन । प्रीणाति । अथो इति । दक्षिणा । एव । अस्य ।
एषा । अथो इति । यज्ञस्य । एव । छिद्रम् । अपीति । दधाति ।
यत् । वै । यज्ञस्य । क्रूरम् । यत् । विलिष्टमिति वि – लिष्टम् । तत् ।
अन्वाहार्येणेत्यनु – आहार्येण । 11 (50)

1.7.3.2

ऽन्वाहरति तदन्वाहार्यस्या-न्वाहार्यत्वं देवदूता वा एते यदृत्विजो
यदन्वाहार्य-माहरति देवदूतानेव प्रीणातिप्रजापति देवेभ्यो यज्ञान्
व्यादिशत् स रिरिचानोऽमन्यत स एतमन्वाहार्य-मभक्त-मपश्यत् त
मात्मन्नधत्तस वा एष प्राजापत्यो यदन्वाहार्यो यस्यैवं विदुषोन्वाहार्य
आह्रियते साक्षादेव प्रजापतिमृध्नोत्य-परिमितो निरुप्योऽपरिमितः
प्रजापतिः प्रजापते- [ ] 12

1.7.3.2 (Padam)

अ॒न्वा॒हर॒तीत्य॑नु – आ॒हर॒ति । तत् । अ॒न्वा॒हार्य॑स्येत्य॑नु – आ॒हार्य॑स्य ।
अ॒न्वा॒हार्य॑त्वमित्य॑न्वा॒हार्य – त्वम् । दे॒व॒दू॒ता इति॑ दे॒व – दू॒ताः । वै ।
ए॒ते । यत् । ऋ॒त्वि॒जः । यत् । अ॒न्वा॒हार्य॑मित्य॑नु – आ॒हार्य॑म् ।
आ॒हर॒तीत्या॑ – ह॒रति॑ । दे॒व॒दू॒तानि॑ति दे॒व – दू॒तान् । ए॒व ।
प्री॒णाति॑ । प्र॒जाप॑तिरिति॑ प्र॒जा – प॒तिः । दे॒वेभ्यः॑ । य॒ज्ञान् ।
व्यादि॑शदिति॑ वि – आदि॑शत् । सः । रि॒रि॒चानः॑ । अ॒मन्य॑त । सः ।
ए॒तम् । अ॒न्वा॒हार्य॑मित्य॑नु – आ॒हार्य॑म् । अ॒भक्त॑म् । अ॒पश्य॑त् । तम् ।
आ॒त्मन् । अ॒धत्त॑ । सः । वै । ए॒षः । प्रा॒जाप॑त्य इति॑ प्रा॒जा – प॒त्यः ।
यत् । अ॒न्वा॒हार्य॑ इत्य॑नु – आ॒हार्यः॑ । यस्य॑ । ए॒वम् । वि॒दुषः॑ ।
अ॒न्वा॒हार्य॑ इत्य॑नु – आ॒हार्यः॑ । आ॒ह्रिय॑त इत्या॑ – ह्रि॒यते॑ ।
सा॒क्षादि॑ति स – अ॒क्षात् । ए॒व । प्र॒जाप॑तिमिति॑ प्र॒जा – प॒तिम् ।
ऋ॒ध्नोति॑ । अ॒परि॑मित इत्य॑परि – मि॒तः । नि॒रुप्य॑ इति॑ निः – उ॒प्यः ।
अ॒परि॑मित इत्य॑परि – मि॒तः । प्र॒जाप॑तिरिति॑ प्र॒जा – प॒तिः ।
प्र॒जाप॑तेरिति॑ प्र॒जा – प॒तेः । 12 (50)

1.7.3.3

रा॒प्त्यै॑ दे॒वा वै यद्य॒ज्ञेऽकु॑र्वत॒ तद॑सु॒रा अ॒कुर्व॑त ते दे॒वा ए॒तं
प्रा॒जाप॑त्य-म॒न्वाहा॑र्य-मप॒श्यन् तम॑न्वाहरन्त॒ ततो॑ दे॒वा अ॒भवन्
परा॑सु॒रा यस्यै॒वं वि॒दुषो॑ऽन्वाहा॑र्य आ॒ह्रिय॑ते भव॒त्यात्म॑ना परा॑स्य
भ्रातृ॑व्यो भवति य॒ज्ञेन॑ वा इ॒ष्टी प॒क्वेन॑ पू॒र्त्ति यस्यै॒वं वि॒दुषो॑ऽन्वाहा॑र्य
आ॒ह्रिय॑ते स त्वे॒वेष्टा॑पू॒र्त्ति प्र॒जाप॑तेर्भा॒गोऽसी॑- [ ] 13

1.7.3.3 (Padam)

आ॒प्त्यै॑ । दे॒वाः । वै । यत् । य॒ज्ञे । अ॒कुर्व॑त । तत् । अ॒सु॒राः ।
अ॒कुर्व॑त । ते । दे॒वाः । ए॒तम् । प्रा॒जाप॑त्यमि॒ति प्रा॒जा - प॒त्यम् ।
अ॒न्वाहा॑र्यमि॒त्यनु॑ - आ॒हार्य॑म् । अ॒प॒श्यन् । तम् ।
अ॒न्वाह॑रन्तेत्यनु॑ - आ॒हर॑न्त । ततः । दे॒वाः । अ॒भव॑न् । प॒रेति॑ ।
अ॒सु॒राः । यस्य॑ । ए॒वम् । वि॒दुषः॑ । अ॒न्वाहा॑र्य इ॒त्यनु॑ - आ॒हार्यः॑ ।
आ॒ह्रिय॑त इ॒त्या - ह्रि॒यते॑ । भव॑ति । आ॒त्म॒ना । प॒रेति॑ । अ॒स्य ।
भ्रातृ॑व्यः । भव॑ति । य॒ज्ञेन॑ । वै । इ॒ष्टी । प॒क्वेन॑ । पू॒र्त्ति । यस्य॑ ।
ए॒वम् । वि॒दुषः॑ । अ॒न्वाहा॑र्य इ॒त्यनु॑ - आ॒हार्यः॑ ।

आ॒हि॒य॒त॒ इ॒त्या॑ – हि॒य॒ते॑ । सः । तु । ए॒व । इ॒ष्टा॒पूर्ती॑ती॒ष्ट – पू॒र्ती ।
प्र॒जा॒प॒ते॒रि॒ति॑ प्र॒जा – प॒तेः॑ । भा॒गः । अ॒सि॒ । 13 (50)

1.7.3.4

त्या॒ह प्र॒जा॒प॒ति॒मे॒व भा॒ग॒धे॒ये॒न॒ स॒म॒र्ध॒य॒त्यूर्ज॑स्वा॒न् प॒य॒स्वा॒नि॒त्या॒हो॒र्ज॑ –
मे॒वा॒स्मि॒न् प॒यो द॑धा॒ति प्रा॒णा॒पा॒नौ मे॑ पा॒हि स॒मा॒न॒व्या॒नौ मे॑
पा॒ही॒त्या॒हा – ऽऽशि॒ष॒मे॒वै॒ता॒मा शा॒स्ते ऽक्षि॑तो ऽस्य॑क्षि॒त्यै त्वा मा मे॑
क्षे॒ष्टा अ॒मु॒त्रा॒मु॒ष्मि॒न् लो॒क इ॒त्या॒ह क्षी॑य॒ते वा अ॒मु॒ष्मि॒न् लो॒के
ऽन्न॑मि॒तः प्र॒दान॑ ह्य॒मु॒ष्मि॒न् लो॒के ( ) प्र॒जा उप॑जी॒व॒न्ति॒ यदे॒व –
म॒भि॒मृ॒श॒त्य॒क्षि॒ति॒ – मे॒वैन॑द्र॒म॒य॒ति ना॒स्या॒मु॒ष्मि॒न् लो॒केऽन्नं॑ क्षी॒य॒ते । 14

1.7.3.4 (Padam)

इ॒ति । आ॒ह । प्र॒जा॒प॒ति॒मि॒ति॑ प्र॒जा – प॒ति॒म् । ए॒व । भा॒ग॒धे॒ये॒ने॒ति॑
भा॒ग – धे॒ये॒न । स॒मि॒ति॑ । अ॒र्ध॒य॒ति॑ । ऊ॒र्ज॑स्वा॒न् । प॒य॒स्वा॒न् । इ॒ति॑ ।
आ॒ह । ऊ॒र्ज॑म् । ए॒व । अ॒स्मि॒न् । प॒यः॑ । द॑धा॒ति । प्रा॒णा॒पा॒ना॒वि॒ति॑
प्रा॒ण – अ॒पा॒नौ । मे॑ । पा॒हि । स॒मा॒न॒व्या॒ना॒वि॒ति॑ स॒मा॒न – व्या॒नौ ।
मे॑ । पा॒हि । इ॒ति॑ । आ॒ह । आ॒शि॒ष॒मि॒त्या॑ – शि॒ष॒म् । ए॒व । ए॒ता॒म् ।

ए॒ति । शा॒स्ते । अ॒क्षि॒तः । अ॒सि । अ॒क्षि॒त्यै । त्वा । मा । मे ।
क्षे॒ष्टाः । अ॒मु॒त्र । अ॒मु॒ष्मिन् । लो॒के । इति । आ॒ह । क्षी॒य॒ते । वै ।
अ॒मु॒ष्मिन् । लो॒के । अ॒न्नम् । इ॒तः प्र॒दान॒मि॒ती॒तः – प्र॒दानम् । हि ।
अ॒मु॒ष्मिन् । लो॒के ( ) । प्र॒जा इति प्र – जाः ।

उप॒जी॒व॒न्तीत्यु॒प – जी॒व॒न्ति । यत् । ए॒वम् ।

अ॒भि॒मृ॒श॒तीत्य॒भि – मृ॒श॒ति । अ॒क्षि॒तिम् । ए॒व । ए॒नत् । ग॒म॒य॒ति ।

न । अ॒स्य । अ॒मु॒ष्मिन् । लो॒के । अ॒न्नम् । क्षी॒य॒ते । 14 (65)

(अ॒न्वा॒हा॒र्येण॑-प्र॒जा॒प॒ते-र॒सि-ह्य॒मु॒ष्मिन् लो॒के-पञ्च॑द॒श च) (A3)

1.7.4.1

ब॒र्हि॒षोऽहं॑ दे॒व॒य॒ज्यया॑ प्र॒जा॒वा॒न् भू॒या॒स॒मि॒त्याह॑ ब॒र्हि॒षा वै
प्र॒जा॒प॒तिः प्र॒जा अ॒सृ॒ज॒त ते॒नै॒व प्र॒जाः सृ॒ज॒ते न॒रा॒शꣳ
स॒स्याहं॑ दे॒व॒य॒ज्यया॑ प॒शु॒मा॒न् भू॒या॒स॒मि॒त्याह॑ न॒रा॒शꣳसे॒न वै
प्र॒जा॒प॒तिः प॒शू॒न॒सृ॒ज॒त ते॒नै॒व प॒शू॒न्त् सृ॒ज॒तेऽग्नेः॑ स्वि॒ष्ट॒कृ॒तोऽहं॑
दे॒व॒य॒ज्यया॑ऽऽयु॒ष्मा॒न् य॒ज्ञेन॑ प्र॒ति॒ष्ठां ग॒मे॒य॒मि॒त्याहाऽऽयु॑रे॒वा॒त्म॒न् ध॒त्ते
प्र॒ति य॒ज्ञेन॑ तिष्ठति द॒र्श॒पूर्ण॑मा॒स॒यो – [ ] 15

1.7.4.1 (Padam)

ब॒र्हि॒षः॑ । अ॒हम् । दे॒वय॑ज्ययेति॑ दे॒व – य॒ज्यया॑ ॥ प्र॒जावा॑निति॑
प्र॒जा –वा॑न् । भू॒यास॑म् । इति॑ । आ॒ह । ब॒र्हि॒षा॑ ॥ वै । प्र॒जाप॑तिरिति॑
प्र॒जा – प॒तिः॑ । प्र॒जा इति॑ प्र – जाः॑ । अ॒सृज॑त । तेन॑ । ए॒व । प्र॒जा
इति॑ प्र – जाः॑ । सृ॒जते॑ । न॒राश॑स्स॒स्य । अ॒हम् । दे॒वय॑ज्ययेति॑
दे॒व – य॒ज्यया॑ ॥ प॒शुमा॑निति॑ प॒शु-मा॑न् । भू॒यास॑म् । इति॑ । आ॒ह ।
न॒राश॑स्सेन॑ । वै । प्र॒जाप॑तिरिति॑ प्र॒जा – प॒तिः॑ । प॒शून् । अ॒सृज॑त ।
तेन॑ । ए॒व । प॒शून् । सृ॒जते॑ । अ॒ग्नेः॑ । स्वि॒ष्टकृ॑त इति॑
स्वि॒ष्ट – कृ॑तः । अ॒हम् । दे॒वय॑ज्ययेति॑ दे॒व – य॒ज्यया॑ ॥ आ॒युष्मा॑न् ।
य॒ज्ञेन॑ । प्र॒तिष्ठा॑मिति॑ प्र॒ति-स्था॑म् । ग॒मेय॑म् । इति॑ । आ॒ह । आ॒युः॑ ।
ए॒व । आ॒त्मन् । ध॒त्ते । प्र॒तिती॑ । य॒ज्ञेन॑ । तिष्ठ॑ति ।
द॒र्श॒पूर्ण॑मा॒सयो॑रिति॑ द॒र्श – पूर्ण॑मा॒सयोः॑ ॥ 15 (50)

1.7.4.2

वै दे॒वा उ॒ज्जि॑ति-म॒नूद॑जयन् द॒र्श॒पूर्ण॑मा॒साभ्या॑-म॒सुरा॑नपा-
नुद॑न्ता॒ग्ने-र॒हमु॑ज्जि॑ति-म॒नूज्जि॑ष-मि॒त्याह॑ द॒र्श॒पूर्ण॑मा॒सयो॑रेव

दे॒वता॑नां य॒ज॒मा॒न उ॒ज्जि॒ति॒म॒नू॒ज्ज॒य॒ति द॒र्श॑पूर्ण॒मा॒सा॒भ्यां भ्रा॑तृ॒व्या॒नप॑
नु॒द॒ते वा॒ज॒व॒ती॒भ्यां व्यू॑ह॒त्य॒न्नं वै वा॒जोऽ॒न्नमे॒वाव रु॒न्धे द्वा॒भ्यां
प्र॒ति॒ष्ठि॒त्यै॒यो वै य॒ज्ञ॒स्य॒ द्वौ दो॒हौ वि॒द्वान् य॒ज॒त उ॒भय॑त – [ ] 16

1.7.4.2 (Padam)

वै । दे॒वाः । उ॒ज्जि॒ति॒मि॒त्युत् – जि॒तिम् । अ॒नु । उ॒दि॒ति । अ॒ज॒य॒न् ।
द॒र्श॑पूर्ण॒मा॒सा॒भ्यामि॒ति द॒र्श॑-पूर्ण॒मा॒सा॒भ्याम् । अ॒सु॒रान् । अ॒पे॒ति ।
अ॒नु॒द॒न्त । अ॒ग्नेः । अ॒हम् । उ॒ज्जि॒ति॒मि॒त्युत् – जि॒तिम् । अ॒नु ।
उ॒दि॒ति । जे॒षम् । इ॒ति । आ॒ह । द॒र्श॑पूर्ण॒मा॒सयो॒रि॒ति
द॒र्श॑ – पूर्ण॒मा॒सयोः॑ । ए॒व । दे॒वता॑नाम् । य॒ज॒मा॒नः ।
उ॒ज्जि॒ति॒मि॒त्युत् – जि॒तिम् । अ॒नु । उ॒दि॒ति । ज॒य॒ति ।
द॒र्श॑पूर्ण॒मा॒सा॒भ्यामि॒ति द॒र्श॑-पूर्ण॒मा॒सा॒भ्याम् । भ्रा॑तृ॒व्यान् ।
अ॒पे॒ति । नु॒द॒ते । वा॒ज॒व॒ती॒भ्यामि॒ति वा॒ज – व॒ती॒भ्याम् । वी॒ति ।
ऊ॒ह॒ति । अ॒न्नम् । वै । वा॒जः । अ॒न्नम् । ए॒व । अ॒वे॒ति । रु॒न्धे ।
द्वा॒भ्याम् । प्र॒ति॒ष्ठि॒त्या इ॒ति प्र॒ति – स्थि॒त्यै । यः । वै । य॒ज्ञ॒स्य । द्वौ ।
दो॒हौ । वि॒द्वान् । य॒ज॒ते । उ॒भय॑तः । 16 (50)

1.7.4.3

ए॒व य॒ज्ञं दु॒हे पु॒रस्ता॑च्चो॒परि॑ष्ठाच्चै॒ष वा अ॒न्यो य॒ज्ञस्य॑ दो॒ह
इ॒डाया॑म॒न्यो यर्॒हि हो॒ता य॒जमान॑स्य॒ नाम॑ गृ॒ह्णी॒यात् तर्॒हि ब्रू॒यादे॑मा
अ॒गम॑न्ना॒शिषो॑ दो॒हका॑मा इति स॒स्तु॒ता ए॒व दे॒वता॑ दु॒हेऽथो॑ उ॒भय॑त
ए॒व य॒ज्ञं दु॒हे पु॒रस्ता॑च्चो॒परि॑ष्ठाच्च॒रोहि॑तेन॒ त्वाऽग्नि॑र्दे॒वतां॑
गम॑य॒त्वित्या॑है॒ते वै दे॒वाश्वा॑ – [ ] 17

1.7.4.3 (Padam)

ए॒व । य॒ज्ञम् । दु॒हे । पु॒रस्ता॑त् । च । उ॒परि॑ष्ठात् । च । ए॒षः । वै ।
अ॒न्यः । य॒ज्ञस्य॑ । दो॒हः । इ॒डाया॑म् । अ॒न्यः । यर्॒हि । हो॒ता ।
य॒जमान॑स्य । ना॒म । गृ॒ह्णी॒यात् । तर्॒हि । ब्रू॒यात् । ए॒ति । इ॒माः ।
अ॒गम॑न् । आ॒शिष॑ इत्या – शि॒षः । दो॒हका॑मा इति दो॒ह – का॒माः ।
इति॑ । स॒स्तु॒ता इति॑ सं – स्तु॒ताः । ए॒व । दे॒वताः॑ । दु॒हे ।
अथो॑ इति॑ । उ॒भय॑तः । ए॒व । य॒ज्ञम् । दु॒हे । पु॒रस्ता॑त् । च ।
उ॒परि॑ष्ठात् । च । रो॒हि॒तेन॑ । त्वा । अ॒ग्निः । दे॒वता॑म् । गम॑यतु । इति॑ ।
आ॒ह । ए॒ते । वै । दे॒वाश्वा॑ इति॑ दे॒व – अ॒श्वाः । 17 (50)

1.7.4.4

यज॑मानः प्र॒स्तरो॑ यदे॒तैः प्र॒स्तरं॑ प्र॒हरति॑ दे॒वाश्चै॒रेव॑ यज॑मानं सु॒वर्गं॑
लोकं॑ गमयति वि ते मुञ्चामि र॒शना॑ वि र॒श्मीनि॑त्याहैष वा
अग्ने॑र्वि॒मोक॑स्ते-नै॒वैनं॑ विमुञ्चति विष्णोः॑ शँ॒यो॒रहं॑ दे॒वय॑ज्यया य॒ज्ञेन॑
प्रति॑ष्ठां गमेयमित्याह य॒ज्ञो वै विष्णु॑र्यज्ञ ए॒वान्त॑तः प्र॒तिति॑ष्ठति
सोम॑स्याहं दे॒वय॑ज्यया सु॒रेता॑ - [ ] 18

1.7.4.4 (Padam)

यज॑मानः । प्र॒स्तर इति॑ प्र - स्तरः । यत् । ए॒तैः । प्र॒स्तरमि॑ति
प्र - स्तरम् । प्र॒हरतीति॑ प्र - हरति । दे॒वाश्चै॒रिति॑ देव - अश्चैः ।
एव । यज॑मानम् । सु॒वर्गमि॑ति सुवः - गम् । लोकम् । गमयति ।
वीति॑ । ते । मुञ्चामि । र॒शनाः । वीति॑ । र॒श्मीन् । इति॑ । आह ।
एषः । वै । अग्नेः । वि॒मोक इति॑ वि - मोकः । तेन॑ । एव । ए॒नम् ।
वीति॑ । मुञ्चति । विष्णोः॑ । शँ॒यो॒रिति॑ शं - योः । अहम् ।
दे॒वय॑ज्ययेति॑ देव - य॒ज्यया॑ । य॒ज्ञेन॑ । प्र॒तिष्ठा॑मिति॑ प्रति - स्थाम् ।
गमे॑यम् । इति॑ । आह । य॒ज्ञः । वै । विष्णुः । य॒ज्ञे । एव । अ॒न्ततः॑ ।

प्र॒तीति॑ । ति॒ष्ठति॑ । सोम॑स्य । अ॒हम् । दे॒वय॑ज्ययेति॑ दे॒व – य॒ज्यया॑ ॥
सु॒रेता॑ इति॑ सु – रेताः॑ ॥ 18 (50)

1.7.4.5

रेतो॑ धि॒षीयेत्या॑ह सोमो॑ वै रेतो॑धास्तेनै॒व रेत॑ आ॒त्मन् ध॑त्ते॒ त्वष्टु॑रहं
दे॒वय॑ज्यया॑ प॒शूना॑ꣳ रू॒पं पु॑षेय॒मित्या॑ह॒ त्वष्टा॑ वै प॒शूनां॑ मि॒थुना॑नाꣳ
रू॒पकृ॑त्तेनै॒व प॒शूना॑ꣳ रू॒पमा॑त्मन् ध॑त्ते दे॒वानां॑ प॒त्नीर॑ग्नि गृ॒हप॑ति
र्य॒ज्ञस्य॑ मि॒थुनं॑ तयो॒रहं॑ दे॒वय॑ज्यया॑ मि॒थुने॒न प्र॑भूया॒समि॒त्याहै॑ – तस्मा॒द्वै
मि॒थुना॑त् प्र॒जाप॑ति मि॒थुने॒न – [ ] 19

1.7.4.5 (Padam)

रेतः॑ । धि॒षीय॑ । इति॑ । आ॒ह । सोमः॑ । वै । रेतो॑धा इति॑ रेतः-धाः ।
तेन॑ । ए॒व । रेतः॑ । आ॒त्मन् । ध॑त्ते । त्वष्टुः॑ । अ॒हम् । दे॒वय॑ज्ययेति॑
दे॒व – य॒ज्यया॑ ॥ प॒शूना॑म् । रू॒पम् । पु॑षेयम् । इति॑ । आ॒ह । त्वष्टा॑ ॥
वै । प॒शूना॑म् । मि॒थुना॑नाम् । रू॒पकृ॑दिति॑ रू॒प – कृ॑त् । तेन॑ । ए॒व ।
प॒शूना॑म् । रू॒पम् । आ॒त्मन् । ध॑त्ते । दे॒वाना॑म् । प॒त्नीः । अ॒ग्निः ।
गृ॒हप॑तिरिति॑ गृ॒ह – प॒तिः । य॒ज्ञस्य॑ । मि॒थुन॑म् । तयोः॑ । अ॒हम् ।

दे॒वय॒ज्यये॑ति दे॒व – य॒ज्यया॑ । मि॒थु॒नेन॑ । प्रेति॑ । भू॒या॒सम् । इति॑ ।
आ॒ह । ए॒तस्मा॑त् । वै । मि॒थु॒नात् । प्र॒जाप॑तिरिति॑ प्र॒जा – प॒तिः ।
मि॒थु॒नेन॑ । 19 (50)

1.7.4.6

प्रा॒जाय॑त तस्मा॑दे॒व यज॑मानो मि॒थु॒नेन॑ प्र॒जाय॑तेवेदो॑ऽसि॒ वित्ति॑रसि॒
विदे॑येत्याह वेदे॒न वै दे॒वा असु॑राणां॒ वित्तं॑ वे॒द्यम॑विन्दन्त॒ तद्वे॒दस्य॑
वेद॑त्वं य॒द्यद्भ्रा॑तृव्यस्याभि॒ध्याये॑त् तस्य॑ नाम॒ गृह्णी॑यात् तदे॒वास्य॑ सर्वं
वृ॒द्धे घृ॒तव॑न्तं कु॒लायि॑न् रा॒यस्पोष॑ सह॒स्रिणं॑ वे॒दो द॑दातु
वा॒जिन॑मित्याह प्रस॒हस्रं॑ प॒शूना॑प्नोत्या ( ) स्य॑ प्र॒जायां॑ वा॒जी जा॑यते
य ए॒वं वे॒द । 20

1.7.4.6 (Padam)

प्रेति॑ । अ॒जाय॑त । तस्मा॑त् । ए॒व । यज॑मानः । मि॒थु॒नेन॑ । प्रेति॑ ।
जा॑यते । वे॒दः । अ॒सि । वि॒त्तिः । अ॒सि । वि॒देय॑ । इति॑ । आ॒ह ।
वेदे॑न । वै । दे॒वाः । असु॑राणाम् । वि॒त्तम् । वे॒द्यम् । अ॒वि॒न्दन्त॑ ।
तत् । वे॒दस्य॑ । वे॒दत्व॑मिति॑ वे॒द – त्वम् । यद्य॑दिति॑ यत् – यत् ।

भ्रातृ॑व्यस्य । अ॒भि॒ध्या॒ये॒दित्य॑भि-ध्या॒येत् । तस्य॑ । नाम॑ । गृ॒ह्णी॒यात् ।
तत् । ए॒व । अ॒स्य । स॒र्वम् । वृ॒द्धे । घृ॒तव॑न्तमि॒ति घृ॒त - व॑न्तम् ।
कु॒ला॒यिन॑म् । रा॒यः । पो॒षम् । स॒हस्रि॑णम् । वे॒दः । द॒दातु॑ ।
वा॒जिन॑म् । इति॑ । आ॒ह । प्रेति॑ । स॒हस्र॑म् । प॒शून् । आ॒प्नो॒ति ( ) ।
एति॑ । अ॒स्य । प्र॒जा॒या॒मिति॑ प्र - जा॒याम् । वा॒जी । जा॒यते॑ । यः ।
ए॒वम् । वे॒द । 20 (58)

(दर्॒श॒पूर्ण॑मा॒सयो-रु॒भय॑तो-दे॒वाश्चाः-सु॒रेताः-प्र॒जाप॑ति॒र्मिथु॑नेना-
ऽऽप्नो॒त्य-ष्टौ॑ च) (A4)

1.7.5.1

ध्रु॒वां वै रि॑च्यमा॒नां य॒ज्ञोऽनु॑ रि॒च्यते॑ य॒ज्ञं य॑ज॒मानो॑ यज॒मानं॑ प्र॒जा
ध्रु॒वामा॑प्याय॒मानां य॒ज्ञोऽन्वा॑ प्या॒यते॑ य॒ज्ञं य॑ज॒मानो॑ यज॒मानं॑ प्र॒जा
आ॒प्याय॑तां ध्रु॒वा घृ॒तेने॑त्याह ध्रु॒वामे॒वाऽऽप्या॑यति-ता॒माप्या॑य॒मानां
य॒ज्ञोऽन्वा॑ प्या॒यते॑ य॒ज्ञं य॑ज॒मानो॑ यज॒मानं॑ प्र॒जाः प्र॒जाप॑ते वि॒भान्ना॑म
लो॒कस्तस्मि॑स्त्वा द॒धामि॑ स॒ह य॑ज॒माने॑नेत्या - [ ] 21

1.7.5.1 (Padam)

ध्रु॒वाम् । वै । रि॒च्यमा॑नाम् । य॒ज्ञः । अ॒न्वि॒ति । रि॒च्य॒ते । य॒ज्ञम् ।
यज॑मानः । यज॑मानम् । प्र॒जा इति॑ प्र – जाः । ध्रु॒वाम् ।
आ॒प्याय॑मा॒नामि॒त्या – प्या॑य॒मा॒नाम् । य॒ज्ञः । अ॒नु । ए॒ति । प्या॑य॒ते ।
य॒ज्ञम् । यज॑मानः । यज॑मानम् । प्र॒जा इति॑ प्र – जाः । ए॒ति ।
प्या॑य॒ताम् । ध्रु॒वा । घृ॒तेन॑ । इति॑ । आ॒ह । ध्रु॒वाम् । ए॒व । ए॒ति ।
प्या॑य॒यति॑ । ता॒म् । आ॒प्याय॑मा॒नामि॒त्या – प्या॑य॒मा॒नाम् । य॒ज्ञः ।
अ॒नु । ए॒ति । प्या॑य॒ते । य॒ज्ञम् । यज॑मानः । यज॑मानम् । प्र॒जा इति॑
प्र – जाः । प्र॒जाप॑तेरि॒ति प्र॒जा – प॑तेः । वि॒भानि॑ति वि – भान् ।
ना॒म । लो॒कः । तस्मि॑न् । त्वा । द॒धामि॑ । स॒ह ।
यज॑मानेन । इति॑ । 21 (50)

1.7.5.2

हा॒यं वै प्र॒जाप॑ते वि॒भान्ना॑म लो॒कस्तस्मि॑न्ने॒वैनं॑ द॒धाति॑ स॒ह
यज॑मानेन रि॒च्यत॑ इ॒व वा ए॒तद्य॑ज॒तेय॑द्यज॒मानभा॑गं
प्रा॒श्ना॒त्यात्मा॑नमे॒व प्री॑णा॒त्येता॒वान् वै य॒ज्ञो या॒वान् यज॑मानभा॒गो य॒ज्ञो

यज॑मानो॒ यद्यज॑मान॒भागं॒ प्रा॒श्नाति॑ य॒ज्ञ ए॒व य॒ज्ञं प्रति॑ष्ठापयत्येतद्वै
सू॒यव॑सꣳ सोद॑कं॒ यद्वर्हि॑श्चाऽऽप॑श्चैतद् – [ ] 22

1.7.5.2 (Padam)

आह॑ । अ॒यम् । वै । प्र॒जाप॑तेरिति॒ प्रजा॑ – प॒तेः । वि॒भानि॑ति
वि – भान् । नाम॑ । लो॒कः । तस्मिन् । ए॒व । ए॒नम् । द॒धाति॑ ।
सह॑ । यज॑मानेन । रि॒च्यत॑ । इ॒व । वै । ए॒तत् । यत् । यज॑ते । यत् ।
यज॑मान॒भागमि॑ति॒ यज॑मान – भा॒गम् । प्रा॒श्नाती॑ति॒ प्र – अ॒श्नाति॑ ।
आ॒त्मान॑म् । ए॒व । प्री॒णाति॑ । ए॒तावान् । वै । य॒ज्ञः । या॒वान् ।
यज॑मान॒भाग इति॑ यज॑मान – भा॒गः । य॒ज्ञः । यज॑मानः । यत् ।
यज॑मान॒भागमि॑ति॒ यज॑मान – भा॒गम् । प्रा॒श्नाती॑ति॒ प्र – अ॒श्नाति॑ ।
य॒ज्ञे । ए॒व । य॒ज्ञम् । प्र॒तीति॑ । स्था॒पय॑ति । ए॒तत् । वै । सू॒यव॑समि॒ति
सू – यव॑सम् । सोद॑कमि॒ति स – उ॒दक॑म् । यत् । ब॒र्हिः ।
च । आ॒पः । च । ए॒तत् । 22 (50)

1.7.5.3

यज॑मान॒स्याऽऽय॑तनं॒ य॒द्वेदि॑र्यत् पूर्ण॑पात्रमन्तर्वेदि॑ नि॒नय॑ति स्व
ए॒वाऽऽय॑तने सू॒यव॑स॒ सो॒दकं॑ कुरुते॒ सद॑सि सन्मे॑ भू॒या
इ॒त्याहाऽऽपो॑ वै य॒ज्ञ आपो॑ऽमृतं॒ य॒ज्ञमे॒वामृ॑त-मा॒त्मन् ध॑त्ते सर्वा॑णि वै
भू॒तानि॑ व्र॒तमु॑पयन्त॒मनू॑प॒ यन्ति॑ प्रा॒च्यां दि॒शि दे॒वा ऋ॒त्विजो॑
मा॒र्जय॑न्ता॒मित्या॑हैष वै द॒र्शपूर्ण॑मा॒सयो॑रवभृ॒थो - [ ] 23

1.7.5.3 (Padam)

यज॑मान॒स्य । आ॒यत॑न॒मित्या॑ - य॒तन॑म् । यत् । वेदिः॑ । यत् ।
पूर्ण॑पात्रमि॒ति पूर्ण॑ - पा॒त्रम् । अ॒न्तर्वे॑दीत्यन्तः - वे॒दि । नि॒नय॑तीति॑
नि - न॒यति॑ । स्वे । ए॒व । आ॒यत॑न॒ इत्या॑ - य॒तने॑ । सू॒यव॑स॒मिति॑
सु - य॒वस॑म् । सो॒दक॑मि॒ति स - उ॒दक॑म् । कुरु॑ते । सत् । अ॒सि ।
सत् । मे॒ । भू॒याः । इति॑ । आ॒ह । आपः॑ । वै । य॒ज्ञः । आपः॑ ।
अ॒मृत॑म् । य॒ज्ञम् । ए॒व । अ॒मृत॑म् । आ॒त्मन् । ध॑त्ते । सर्वा॑णि । वै ।
भू॒तानि॑ । व्र॒तम् । उ॒पय॑न्त॒मित्यु॑प - य॒न्तम् । अनु॑ । उ॒पेति॑ । य॒न्ति ।
प्रा॒च्याम् । दि॒शि । दे॒वाः । ऋ॒त्विजः॑ । मा॒र्जय॑न्ता॒म् । इति॑ । आ॒ह ।

ए॒षः । वै । दर्॒श॒पूर्ण॒मा॒सयो॒रिति॑ दर्॒श – पूर्ण॒मा॒सयोः॑ ।

अ॒व॒भृ॒थ इ॒त्यव॑ – भृ॒थः । 23 (50)

1.7.5.4

यान्ये॒वैनं॑ भू॒तानि॑ व्र॒तमु॒पय॑न्त-मनू॒पय॑न्ति तैरे॒व सहा॑व॒भृ॒थम॒वैति॑
विष्णु॑मु॒खा वै दे॒वाः छन्दो॑भिरि॒मान् लो॒का-न॑नप॒जय्य॑म॒भ्यज॑यन्
यद्विष्णु॑क्र॒मान् क्र॒मते॑ विष्णु॑रे॒व भू॒त्वा यज॑मानः छन्दो॑भिरि॒मान्-
लो॒का-न॑नप॒जय्य॑म॒भि ज॑यति विष्णोः॑ क्र॒मोऽस्य॑भि॒माति॑हे॒त्याह॑
गाय॑त्री वै पृ॒थिवी॑ त्रैष्टु॒भम॒न्तरि॑क्षं जा॒गती॑द्यौ॒रानु॑ष्टु॒भीर्दि॒शः
छन्दो॑भिरे॒वेमा॑न्-लो॒कान् यथा॑पूर्व॒मभि॑ जयति । 24

1.7.5.4 (Padam)

यानि॑ । ए॒व । ए॒नम् । भू॒तानि॑ । व्र॒तम् । उ॒पय॑न्तमित्यु॒प – यन्त॑म् ।
अ॒नू॒पय॑न्तीत्यनु॑ – उ॒पय॑न्ति । तैः । ए॒व । स॒ह ।
अ॒व॒भृ॒थमित्य॑व – भृ॒थम् । अ॒वेति॑ । ए॒ति । विष्णु॑मु॒खा इति॑
विष्णु॑ – मु॒खाः । वै । दे॒वाः । छन्दो॑भिरिति॑ छन्दः॑ – भिः॑ । इ॒मान् ।
लो॒कान् । अ॒न॒प॒जय्य॑मित्यन॒प-ज॑य्यम् । अ॒भिति॑ । अ॒ज॒यन् । यत् ।

विष्णु॑क्र॒मानि॑ति॒ विष्णु॑ – क्र॒मान् । क्र॒मते॑ । विष्णुः॑ । ए॒व । भू॒त्वा ।
यज॑मानः । छन्दो॑भि॒रिति॑ छन्दः॑ – भिः॑ । इ॒मान् । लो॒कान् ।
अ॒नप॑ज॒य्यमि॑त्य॒नप॑ – ज॒य्यम् । अ॒भीति॑ । ज॒यति॑ । विष्णोः॑ । क्र॒मः ।
अ॒सि । अ॒भिमा॑तिहे॒त्यभि॑माति – हा । इति॑ । आ॒ह । गा॒यत्री ।
वै । पृ॒थि॒वी । त्रै॒ष्टुभ॑म् । अ॒न्तरि॑क्षम् । जा॒गती॑ । द्यौः ।
आ॒नुष्टु॑भी॒रित्या॑नु – स्थु॒भीः । दि॒शः ( ) ।
छन्दो॑भि॒रिति॑ छन्दः॑ – भिः॑ । ए॒व । इ॒मान् । लो॒कान् । य॒थापू॑र्वमि॒ति
यथा॑ – पू॒र्वम् । अ॒भीति॑ । ज॒यति॑ । 24 (57)

(यज॑मानेनेति॑-चै॒ तद॑-वभृ॒थो-दि॒शः-स॒प्त च॑) (A5)

1.7.6.1

अ॒गन्म॑ सु॒वः सु॒वर्ग॑न्मे॒त्याह॑ सु॒वर्ग॑मे॒व लो॒कमे॑ति॒संदृ॑श॒स्ते मा॑
छि॒त्सि॑ य॒त्ते त॑प॒स्तस्मै॑ ते॒ मा वृ॑क्षी॒त्याह॑य॒थाय॑जु॒रेवै॑तथ् सु॒भूर॑सि
श्रे॒ष्ठो र॒श्मीना॑मायु॒र्द्धा अ॒स्यायु॑र्मे॒ धेही॑त्या॒हाऽऽशि॑षमे॒वैता॑मा शा॒स्ते प्र॑
वा ए॒षोऽस्मा॑न् लो॒काच्च॑व॒ते यो॑ – [ ] 25

1.7.6.1 (Padam)

अ॒गन्म॑ । सु॒वः । सु॒वः । अ॒गन्म॑ । इति॑ । आ॒ह । सु॒वर्ग॑मिति॑
सु॒वः – ग॒म् । ए॒व । लो॒कम् । ए॒ति । सं॒दृ॒श इति॑ सं – दृ॒शः । ते ।
मा । छि॒त्सि॒ । यत् । ते । तपः॑ । तस्मै॑ । ते । मा । ए॒ति । वृ॒क्षि॒ ।
इति॑ । आ॒ह । य॒था॒य॒जु॒रिति॑ यथा – य॒जुः । ए॒व । ए॒तत् । सु॒भूरिति॑
सु– भूः । अ॒सि॒ । श्रेष्ठः॑ । र॒श्मी॒नाम् । आ॒यु॒र्धा इत्या॑युः – धाः ।
अ॒सि॒ । आ॒युः । मे । धे॒हि॒ । इति॑ । आ॒ह । आ॒शिष॑मित्या॑–शिष॑म् ।
ए॒व । ए॒ताम् । ए॒ति । शा॒स्ते॒ । प्रेति॑ । वै । ए॒षः । अ॒स्मात् ।
लो॒कात् । च्य॒वते॒ । यः । **25 (50)**

1.7.6.2

वि॒ष्णु॒क्र॒मा॒न् क्र॒म॒ते सु॒वर्गा॑य हि लो॒काय॑ वि॒ष्णु॒क्र॒माः क्र॒म्यन्ते॑
ब्र॒ह्म॒वा॒दि॒नो॑ वदन्ति॑ स॒त्त्वै वि॒ष्णु॒क्र॒मा॒न् क्र॒मे॒त य इ॒मा॒न् लो॒का॒न्
भ्रा॒तृ॒व्य॒स्य सँ॒विद्य॑ पु॒नरि॑मं लो॒कं प्र॒त्य॒व॒रो॒हे॒दि॒त्येष॑ वा अ॒स्य लो॒क॒स्य
प्र॒त्य॒व॒रो॒हो यदा॑हे॒दम॒हम॑मुं भ्रा॒तृ॒व्य॒मा॒भ्यो दिग्भ्यो॑ऽस्यै दि॒व इ॒ती॒मा॒ने॒व
लो॒का॒न् भ्रा॒तृ॒व्य॒स्य सँ॒विद्य॑ पु॒नरि॑मं लो॒कं प्र॒त्य॒व॒रो॒ह॒ति सं – [ ] **26**

1.7.6.2 (Padam)

विष्णु॑क्र॒मानि॑ति विष्णु॑ – क्र॒मान् । क्र॒मते॑ । सु॒वर्गा॑येति॑ सु॒वः-गा॑य ।
हि । लो॒काय॑ । विष्णु॑क्र॒मा इति॑ विष्णु॑ – क्र॒माः । क्र॒म्यन्ते॑ ।
ब्र॒ह्मवा॑दिन॑ इति॑ ब्र॒ह्म – वा॒दिनः॑ । वद॑न्ति । सः । तु । वै ।
विष्णु॑क्र॒मानि॑ति विष्णु॑ – क्र॒मान् । क्र॒मेत॑ । यः । इ॒मान् । लो॒कान् ।
भ्रातृ॑व्यस्य॑ । सँ॒विद्ये॑ति॑ सं – वि॒द्य । पुनः॑ । इ॒मम् । लो॒कम् ।
प्र॒त्यव॑रोहे॒दिति॑ प्र॒ति – अ॒वरो॑हेत् । इति॑ । ए॒षः । वै । अ॒स्य ।
लो॒कस्य॑ । प्र॒त्यव॑रोह॒ इति॑ प्र॒ति – अ॒वरो॑हः । यत् । आ॒ह । इ॒दम् ।
अ॒हम् । अ॒मुम् । भ्रातृ॑व्यम् । आ॒भ्यः । दिग्भ्य॑ इति॑ दिक् – भ्यः ।
अ॒स्यै । दि॒वः । इति॑ । इ॒मान् । ए॒व । लो॒कान् । भ्रातृ॑व्यस्य॑ ।
सँ॒विद्ये॑ति॑ सं – वि॒द्य । पुनः॑ । इ॒मम् । लो॒कम् ।
प्र॒त्यव॑रोह॒तीति॑ प्र॒ति – अ॒वरो॑हति॑ । समि॑ति । 26 (50)

1.7.6.3

ज्योति॑षाऽभू॒वमि॑त्याहा॒स्मिन्ने॒व लो॒के प्र॒ति तिष्ठ॑त्यै-न्द्री॒मावृ॑त॒मन्वा॑वर्त॒
इत्या॑हा॒सौ वा आ॑दि॒त्य इन्द्र॑स्तस्यै॒वा ऽऽवृ॑त॒मनु॑ पर्या॑वर्तते दक्षि॒णा

पर्या॑वर्त॑ते स्व॒मे॒व वी॒र्य॑मनु॒ पर्या॑वर्त॑ते तस्मा॒द् दक्षि॑णोऽर्द्ध आ॒त्मनो॑
वी॒र्या॑वत्त॒रोऽथो॑ आ॒दित्य॑स्यै॒वाऽऽवृ॑तमनु॒ पर्या॑वर्त॑ते स॒म॒हं प्र॒जया॑ सं
मया॑ प्र॒जेत्या॑हाऽऽशिष॑ – [ ] 27

1.7.6.3 (Padam)

ज्योति॑षा । अ॒भू॒वम् । इति॑ । आ॒ह । अ॒स्मिन् । ए॒व । लो॒के ।
प्रती॑ति । तिष्ठ॑ति । ऐ॒न्द्री॒म् । आ॒वृ॒त॒मि॒त्या – वृ॒तम् । अ॒न्वा॒वर्त॑
इत्य॑नु – आ॒वर्ते॑ । इति॑ । आ॒ह । अ॒सौ । वै । आ॒दित्यः॑ । इन्द्रः॑ ।
तस्य॑ । ए॒व । आ॒वृ॒त॒मि॒त्या – वृ॒तम् । अ॒न्विति॑ । पर्या॑वर्त॑त इति॑
परि॑ – आ॒वर्त॑ते । दक्षि॑णा । पर्या॑वर्त॑त इति॑ परि॑ – आ॒वर्त॑ते । स्वम् ।
ए॒व । वी॒र्य॑म् । अ॒न्विति॑ । पर्या॑वर्त॑त इति॑ परि॑ – आ॒वर्त॑ते ।
तस्मा॑त् । दक्षि॑णः । अ॒र्धः । आ॒त्मनः॑ । वी॒र्या॑वत्तर इति॑
वी॒र्या॑वत् – तरः॑ । अथो॑ इति॑ । आ॒दित्य॑स्य । ए॒व ।
आ॒वृ॒त॒मि॒त्या – वृ॒तम् । अ॒न्विति॑ । पर्या॑वर्त॑त इति॑ परि॑ – आ॒वर्त॑ते ।
समि॑ति । अ॒हम् । प्र॒जये॑ति प्र – जया॑ । समि॑ति । मया॑ । प्र॒जेति॑
प्र – जा॑ । इति॑ । आ॒ह । आ॒शिष॑मि॒त्या – शिष॑म् । 27 (50)

1.7.6.4

मे॒वैता॒मा शा॒स्ते॑ समि॒द्धो अ॒ग्ने मे दी॒दिहि॑ समे॒द्धा ते॑ अ॒ग्ने
दी॒द्यास॑मि॒त्याह॑ यथा॒ य॒जुरे॒वैत॑द्व॒सु॒मान् य॒ज्ञो व॑सी॒यान्-भू॒यास॑मि॒त्याहा॑
ऽऽशि॒षमे॒वैता॒मा शा॒स्ते॑ बहु॒ वै गा॒र्ह॒पत्य॑स्यान्ते॒ मिश्र॑मिव चर्यत
आ॒ग्नि॒पाव॑मानी॒भ्यां गा॒र्ह॒पत्य॑मुप॒ तिष्ठ॑ते पु॒नात्ये॒वाग्निं॑ पु॒नीत॑ आ॒त्मानं॑
द्वा॒भ्यां प्र॑ति॒ष्ठित्या॑ अ॒ग्ने गृ॒हप॑त इत्याह – [ ] 28

1.7.6.4 (Padam)

ए॒व । ए॒ताम् । ए॒ति । शा॒स्ते । समि॒द्ध इति॑ सं – इ॒द्धः । अ॒ग्ने ।
मे । दी॒दिहि॑ । समे॒द्धेति॑ सं – ए॒द्धा । ते॑ । अ॒ग्ने । दी॒द्यास॑म् । इति॑ ।
आ॒ह । यथा॒य॒जुरि॑ति॒ यथा॑ – य॒जुः । ए॒व । ए॒तत् ।
व॒सु॒मा॒नि॒ति व॑सु – मा॒न् । य॒ज्ञः । व॑सी॒यान् । भू॒यास॑म् । इति॑ ।
आ॒ह । आ॒शि॒षमि॒त्या-शि॒षम् । ए॒व । ए॒ताम् । ए॒ति । शा॒स्ते । बहु॒ ।
वै । गा॒र्ह॒पत्य॑स्येति॒ गा॒र्ह – प॒त्यस्य॑ । अ॒न्ते॑ । मि॒श्रम् । इ॒व ।
च॒र्य॑ते । आ॒ग्नि॒पाव॑मानी॒भ्यामि॒त्याग्नि॑ – पा॒व॒मा॒नी॒भ्याम् ।
गा॒र्ह॒पत्य॑मि॒ति गा॒र्ह – प॒त्यम् । उ॒पेति॑ । तिष्ठ॑ते । पु॒नाति॑ । ए॒व ।

अ॒ग्निम् । पु॒नी॒ते । आ॒त्मानम् । द्वा॒भ्याम् ।

प्रति॑ष्ठित्या इति॑ प्रति॑ – स्थि॒त्यै । अ॒ग्ने॑ । गृ॒हप॑त इति॑ गृ॒ह – प॒ते ।

इति॑ । आ॒ह । 28 (50)

1.7.6.5

यथा॑ य॒जुरे॒वैत॑च्छ॒तः॑ हि॒मा इ॒त्याह॑ श॒तं त्वा॑ हे॒मन्ता॑नि॒न्धिषी॑येति
वा॒वैत॑दाह पु॒त्रस्य॑ ना॒म गृ॒ह्णात्य॑न्नादमे॒वैनं॑ करोति॑ ता॒माशि॑ष॒मा शा॒से
तन्त॑वे ज्योति॑ष्मतीमिति॑ ब्रू॒याद्य॑स्य पु॒त्रोऽजा॑तः स्यात् ते॒जस्व्ये॑वा॒स्य
ब्र॒ह्मव॑र्चसी पु॒त्रो जा॑यते ता॒माशि॑ष॒मा शा॒सेऽमु॒ष्मै ज्योति॑ष्मतीमिति॑
ब्रू॒याद्य॑स्य पु॒त्रो – [ ] 29

1.7.6.5 (Padam)

यथा॑य॒जुरिति॑ यथा॑ – य॒जुः । ए॒व । ए॒तत् । श॒तम् । हि॒माः । इति॑ ।
आ॒ह । श॒तम् । त्वा॑ । हे॒मन्ता॑न् । इ॒न्धिषी॑य । इति॑ । वा॒व । ए॒तत् ।
आ॒ह । पु॒त्रस्य॑ । ना॒म । गृ॒ह्णाति॑ । अ॒न्नाद॑मित्य॒न्न – अ॒दम् । ए॒व ।
ए॒नम् । करो॑ति । ता॒म् । आ॒शि॒षमि॑त्या – शि॒षम् । एति॑ । शा॒से ।
तन्त॑वे । ज्योति॑ष्मतीम् । इति॑ । ब्रू॒यात् । य॒स्य । पु॒त्रः । अ॒जातः॑ ।

स्यात् । तेजस्वि । एव । अस्य । ब्रह्मवर्चसीति ब्रह्म – वर्चसी ।
पुत्रः । जायते । ताम् । आशिषमित्या – शिषम् । एति । शासे ।
अमुष्मै । ज्योतिष्मतीम् । इति । ब्रूयात् । यस्य । पुत्रः । 29 (50)

1.7.6.6

जातः स्यात्तेज एवास्मिन् ब्रह्मवर्चसं दधाति यो वै यज्ञं प्रयुज्य न
विमुञ्चत्य प्रतिष्ठानो वै स भवति कस्त्वा युनक्ति स त्वा वि
मुञ्चत्वित्याह प्रजापतिर्वै कः प्रजापतिनैवैनं युनक्ति प्रजापतिना वि
मुञ्चति प्रतिष्ठित्या ईश्वरं वै व्रतमविसृष्टं प्रदहोऽग्ने व्रतपते
व्रतमचारिषमित्याह व्रतमेव – [ ] 30

1.7.6.6 (Padam)

जातः । स्यात् । तेजः । एव । अस्मिन् । ब्रह्मवर्चसमिति
ब्रह्म – वर्चसम् । दधाति । यः । वै । यज्ञम् । प्रयुज्येति प्र-युज्य ।
न । विमुञ्चतीति वि – मुञ्चति । अप्रतिष्ठान इत्यप्रति – स्थानः ।
वै । सः । भवति । कः । त्वा । युनक्ति । सः । त्वा । वीति ।
मुञ्चतु । इति । आह । प्रजापतिरिति प्रजा – पतिः । वै । कः ।

प्रजापतिनेति प्रजा – पतिना । एव । एनम् । युनक्ति । प्रजापतिनेति
प्रजा – पतिना । वीति । मुञ्चति । प्रतिष्ठित्या इति प्रति – स्थित्यै ।
ईश्वरम् । वै । व्रतम् । अविसृष्टमित्यवि – सृष्टम् ।
प्रदह इति प्र – दहः । अग्ने । व्रतपत इति व्रत – पते । व्रतम् ।
अचारिषम् । इति । आह । व्रतम् । एव । 30 (50)

1.7.6.7

वि सृजते शान्त्या अप्रदाहाय पराङ् वाव यज्ञ एति न नि वर्तते
पुनर्यो वै यज्ञस्य पुनरालंभं विद्वान् यजते तमभि निवर्तते यज्ञो
बभूव स आ बभूवेत्याहैष वै यज्ञस्य पुनरालंभस्तेनैवैनं पुनरा लभते
ऽनवरुद्धा वा एतस्य विराड्य आहिताग्निः सन्नसभः पशवः खलु
वै ( ) ब्राह्मणस्य सभेष्ट्वा प्राडुत्क्रम्य ब्रूयाद्भोमाँ अग्नेऽविमाँ
अश्वी यज्ञ इत्यव सभाँ रुन्धे प्र सहस्रं पशूनाँजोत्यास्य प्रजायाँ
वाजी जायते । 31

1.7.6.7 (Padam)

वी॒ति॑ । सृ॒ज॒ते॑ । शान्॒त्यै॑ । अ॒प्र॒दा॒हा॒ये॒त्य॒प्र॑ – दा॒हा॒य॑ । परा॒ङ् । वा॒व॑ ।
य॒ज्ञः॑ । ए॒ति॑ । न॒ । नी॒ति॑ । वर्त॒ते॑ । पुनः॑ । यः॑ । वै॑ । य॒ज्ञ॒स्य॑ ।
पुन॒रा॒ल॒भ॒मि॒ति॑ पुनः॑ – आ॒ल॒भ॒म् । वि॒द्वान् । य॒ज॒ते॑ । तम् ।
अ॒भि॑ । नी॒ति॑ । वर्त॒ते॑ । य॒ज्ञः॑ । ब॒भू॒व॑ । सः॑ । ए॒ति॑ । ब॒भू॒व॑ । इति॑ ।
आ॒ह॑ । ए॒षः॑ । वै॑ । य॒ज्ञ॒स्य॑ । पुन॒रा॒ल॒भ॒ इति॑ पुनः॑ – आ॒ल॒भः॑ । तेन॑ ।
ए॒व॑ । ए॒न॒म् । पुनः॑ । ए॒ति॑ । ल॒भ॒ते॑ । अ॒न॒व॒रु॒द्धे॒त्य॒न॒व॑ – रु॒द्धा॑ । वै॑ ।
ए॒त॒स्य॑ । वि॒रा॒डि॒ति॑ वि – रा॒ट् । यः॑ । आ॒हि॒ता॒ग्नि॒रि॒त्या॒हि॒त॑ – अ॒ग्निः॑ ।
सन् । अ॒स॒भः॑ । प॒श॒वः॑ । ख॒लु॑ । वै ( ) । ब्रा॒ह्म॒ण॒स्य॑ । स॒भा॑ ।
इ॒ष्ट्वा॑ । प्रा॒ङ् । उ॒त्क्र॒म्ये॒त्यु॒त् – क्र॒म्य॑ । ब्रू॒या॒त् । गो॒मा॒नि॒ति॑
गो – मा॒न् । अ॒ग्ने॑ । अ॒वि॒मा॒नि॒त्य॒वि॑ – मा॒न् । अ॒श्वी॑ । य॒ज्ञः॑ ।
इति॑ । अ॒वे॒ति॑ । स॒भा॒म् । रु॒न्धे॑ । प्रेति॑ । स॒ह॒स्र॑म् । प॒शून्॑ ।
आ॒प्नो॒ति॑ । ए॒ति॑ । अ॒स्य॑ । प्र॒जा॒या॒मि॒ति॑ प्र – जा॒या॒म् । वा॒जी॑ ।
जा॒य॒ते॑ । 31 (74)

(यः-स-मा॒सि॒षं-गृ॒हप॒त-इ॒त्याहा-ऽमु॒ष्मै ज्योति॑ष्मतीमि॒ति ब्रू॒याद्-
यस्य॑ पु॒त्रो-व्र॒तमे॒व-ख॒लु-वै-च॒तुर्विं॑शतिश्च) (A6)

1.7.7.1

दे॒व स॒वि॒तः प्र सु॒व य॒ज्ञं प्र सु॒व य॒ज्ञप॑तिं भ॒गाय दि॒व्यो ग॒न्धर्वः॑ ।
के॒तपूः॑ के॒तं नः पु॒नातु॑ वा॒चस्प॑ति॒र्वाच॑म॒द्य स्व॑दाति नः ।
इन्द्र॑स्य वज्रो॒ऽसि वा॒र्त्रघ्न॑स्त्वयाऽयं वृ॒त्रं व॑ध्यात् ।
वा॒जस्य॑ नु प्र॒सवे॑ मा॒तरं म॒हीम॑दि॒तिं ना॒म व॑च॒सा क॑रामहे ।
यस्या॑मिदं वि॒श्वं भु॑वनमा॒विवेश॑ तस्यां नो दे॒वः स॒वि॒ता ध॑र्म सा॒विष॑त्
। अ॒प्स्व - [ ] 32

1.7.7.1 (Padam)

दे॒व । स॒वि॒तः । प्रेति॑ । सु॒व । य॒ज्ञम् । प्रेति॑ । सु॒व । य॒ज्ञप॑तिमि॒ति
य॒ज्ञ - प॑तिम् । भ॒गाय । दि॒व्यः । ग॒न्धर्वः॑ । के॒तपू॑रिति के॒त - पूः ।
के॒तम् । नः । पु॒नातु॑ । वा॒चः । प॑तिः । वा॒चम् । अ॒द्य । स्व॑दाति ।
नः । इन्द्र॑स्य । वज्रः॑ । अ॒सि । वा॒र्त्रघ्न॑ इति वा॒र्त्र - घ्नः॑ । त्वया॑ ।
अ॒यम् । वृ॒त्रम् । व॑ध्यात् । वा॒जस्य॑ । नु । प्र॒सव॑ इति प्र - स॒वे ।

मा॒तरम् । म॒हीम् । अ॒दि॒तिम् । ना॒म । व॒च॒सा । क॒रा॒म॒हे । य॒स्याम् ।
इ॒दम् । वि॒श्वम् । भु॒व॒नम् । आ॒वि॒वेशे॒त्या॑ – वि॒वेश॑ । त॒स्याम् । नः॑ ।
दे॒वः । स॒वि॒ता । ध॒र्म । सा॒वि॒षत् । अ॒प्सि॒स्व॒त्यप् – सु । 32 (50)

1.7.7.2

न्त॒र॒मृ॒त॒म॒प्सु॑ भे॒ष॒ज॒म॒पा॒मु॒त॑ प्र॒श॒स्ति॒ष्व॒श्वा॑ भ॒व॒थ॑ वा॒जि॒नः॑ ।
वा॒यु॒र्वा॑ त्वा॒ म॒नु॒र्वा॑ त्वा॒ ग॒न्ध॒र्वाः॑ स॒प्त॒वि॒ं॒श॒तिः॑ । ते॒ अ॒ग्रे
अ॒श्व॒मा॒यु॒ञ्ज॒न्ते॑ अ॒स्मि॒ञ्ज॒व॒मा॒द॒धुः॑ । अ॒पां॑ न॒पा॒दा॒शु॑ हे॒म॒न् य॒ ऊ॒र्मिः॑
क॒कु॒द्वा॒न् प्र॒तू॒र्ति॑ र्वा॒ज॒सा॒त॒म॒स्ते॒ना॒यं॑ वा॒ज॒ं॒ से॒त् । वि॒ष्णोः॑ क॒र्मो॒ऽसि॑
वि॒ष्णोः॑ क्रा॒न्त॒म॒सि॑ वि॒ष्णो॑ वि॒क्रा॒न्त॒म॒स्य॒ङ्गौ॑ न्य॒ङ्गा ( ) व॒भि॒तो॒ र॒थं॑ यौ
ध्वा॒न्तं॑ वा॒ता॒ग्र॒म॒नु॑ संच॒र॒न्तौ॑ दू॒रे॒हे॒ति॑-रि॒न्द्रि॒या॒वा॒न् प॒त॒त्री॑ ते॒ नो॒ऽग्न॒यः॑
प॒प्र॒यः॑ पा॒र॒य॒न्तु॑ । 33

1.7.7.2 (Padam)

अ॒न्तः॑ । अ॒मृ॒त॒म् । अ॒प्सि॒स्व॒त्यप् – सु॑ । भे॒ष॒ज॒म् । अ॒पा॒म् । उ॒त ।
प्र॒श॒स्ति॒ष्वि॒ति॑ प्र – श॒स्ति॒षु॑ । अ॒श्वाः॑ । भ॒व॒थ॑ । वा॒जि॒नः॑ । वा॒युः॑ ।
वा॒ । त्वा॒ । म॒नुः॑ । वा॒ । त्वा॒ । ग॒न्ध॒र्वाः॑ । स॒प्त॒वि॒ं॒श॒ति॒रि॒ति॑

सप्त – वि॒श॒तिः॑ । ते॑ । अ॒ग्रै॑ । अ॒श्वम्॑ । आ॒यु॒ञ्जन्॑ । ते॑ ।
 अ॒स्मिन्॑ । ज॒वम्॑ । ए॒ति॑ । अ॒द॒धुः॑ । अ॒पाम्॑ । न॒पात् ।
 आ॒शु॒हे॒म॒न्नि॒त्याशु॑ – हे॒मन्॑ । यः॑ । ऊ॒र्मिः॑ । क॒कु॒द्भानि॑ति
 क॒कुत् – मा॒न् । प्र॒तू॒र्तिरि॑ति प्र – तू॒र्तिः॑ । वा॒ज॒सा॒त॒म॒ इति॑
 वा॒ज – सा॒त॒मः॑ । ते॒न॑ । अ॒यम्॑ । वा॒जम्॑ । से॒त् । वि॒ष्णौः॑ । क्र॒मः॑ ।
 अ॒सि॑ । वि॒ष्णौः॑ । क्रा॒न्तम्॑ । अ॒सि॑ । वि॒ष्णौः॑ ।
 वि॒क्रान्त॑मि॒ति वि – क्रा॒न्तम्॑ । अ॒सि॑ । अ॒ङ्कौ॑ । न्य॒ङ्का॒वि॒ति॑
 नि – अ॒ङ्कौ॑ ( ) । अ॒भितः॑ । रथ॑म् । यौ॑ । ध्वा॒न्तम्॑ । वा॒ता॒ग्र॒मि॒ति॑
 वा॒त – अ॒ग्रम्॑ । अ॒न्वि॒ति॑ । सं॒च॒र॒न्ता॒वि॒ति॑ सं – च॒र॒न्तौ॑ ।
 दू॒रे॒हे॒ति॒रि॒ति दू॒रे – हे॒तिः॑ । इ॒न्द्रि॒या॒वा॒नि॒तीन्द्रि॒य – वा॒न् । प॒त॒त्री॑ ।
 ते॑ । नः॑ । अ॒ग्नयः॑ । प॒प्रयः॑ । पा॒रय॑न्तु । 33 (65)

(अ॒प्सु-न्य॒ङ्कौ-प॒ञ्च॒द॒श च) (A7)

1.7.8.1

दे॒व॒स्या॒ह॒ꣳ स॒वि॒तुः॑ । प्र॒स॒वे॑ बृ॒ह॒स्प॒ति॒ना॑ वा॒ज॒जि॒ता॒ वा॒जं॑ जेषं
 दे॒व॒स्या॒ह॒ꣳ स॒वि॒तुः॑ । प्र॒स॒वे॑ बृ॒ह॒स्प॒ति॒ना॑ वा॒ज॒जि॒ता॒ वर्॒षि॒ष्ठं॑ ना॒कꣳ

रु॒हे॒य॒मिन्द्रा॑य॒ वाचं॑ व॒द॒तेन्द्रं॑ वाजं॑ जा॒प॒य॒तेन्द्रो॑ वाज॑मजयित् ।
अश्वा॑जनि॒ वाजि॑नि॒ वाजे॑षु॒ वाजि॑नीव॒त्यश्वा॑न् थ्सम॒थ्सु॑ वाजय ।
अर्वा॑सि॒ सप्ति॑रसि॒ वाज्य॑सि॒ वाजि॑नो॒ वाजं॑ धावत॒ मरु॑तां प्रसवे
जयत॑ वि॒यो॒ज॒ना मि॒मी॒ध्वम॑ध्वनः॒ स्क॒भ्नीत॑ – [ ] 34

1.7.8.1 (Padam)

दे॒वस्य॑ । अ॒हम् । स॒वि॒तुः । प्र॒स॒व इति॑ प्र – स॒वे । बृ॒ह॒स्प॒ति॒ना ।
वा॒ज॒जि॒तेति॑ वाज – जि॒ता । वा॒जम् । जे॒षम् । दे॒वस्य॑ । अ॒हम् ।
स॒वि॒तुः । प्र॒स॒व इति॑ प्र – स॒वे । बृ॒ह॒स्प॒ति॒ना । वा॒ज॒जि॒तेति॑
वाज – जि॒ता । व॒र्षि॑ष्ठम् । ना॒कम् । रु॒हे॒यम् । इन्द्रा॑य । वाच॑म् ।
व॒द॒त । इन्द्र॑म् । वा॒जम् । जा॒प॒य॒त । इन्द्रः॑ । वा॒जम् । अ॒ज॒यि॒त् ।
अश्वा॑जनी॒त्यश्च॑ – अ॒ज॒नि । वा॒जि॑नि । वाजे॑षु । वा॒जि॑नीव॒तीति॑
वा॒जि॑नी – व॒ति । अश्वा॑न् । स॒म॒थि॒स्व॒ति स॒मत् – सु॑ । वा॒ज॒य ।
अर्वा॑ । अ॒सि । स॒प्तिः । अ॒सि । वा॒जी । अ॒सि । वा॒जि॑नः ।
वा॒जम् । धा॒व॒त । म॒रु॒ताम् । प्र॒स॒व इति॑ प्र – स॒वे । ज॒य॒त । वी॒ति ।
यो॒ज॒ना । मि॒मी॒ध्वम् । अ॒ध्व॒नः । स्क॒भ्नीत॑ । 34 (50)

1.7.8.2

का॒ष्ठां॑ ग॒च्छ॒त॒ वा॒जे॒वा॒जेऽव॑त वा॒जिनो॑ नो॒ ध॒ने॒षु॑ वि॒प्रा अ॒मृ॒ता ऋ॒त॒ज्ञाः॑ ।
अ॒स्य॑ म॒ध्वः॑ पि॒ब॒त॒ मा॒द॒य॒ध्वं॑ तृ॒प्ता या॑त प॒थि॒भि॒र्दे॒व॒यानैः॑ ।
ते नो॑ अ॒र्व॒न्तो॑ ह॒व॒न॒श्रु॒तो ह॒वं वि॒श्वे॑ शृ॒ण्व॒न्तु॑ वा॒जिनः॑ ।
मि॒त॒द्र॒वः॑ स॒ह॒स्र॒सा मे॒ध॒सा॒ता स॒नि॒ष्य॒वः॑ । म॒हो॒ ये र॒त्नं॑ स॒मि॒थे॒षु॑
ज॒भि॒रे श॒न्नो भ॑व॒न्तु॑ वा॒जिनो॑ ह॒वेषु॑ । दे॒व॒ता॒ता मि॒त॒द्र॒वः॑ स्व॒र्काः॑ ।
जं॒भ॒य॒न्तोऽहिं॑ वृ॒कं॑ र॒क्षांसि॑ स॒नै॒म्य॒स्मद्यु॑यव – [ ] 35

1.7.8.2 (Padam)

का॒ष्ठा॒म् । ग॒च्छ॒त॒ । वा॒जे॒वा॒ज इति॑ वा॒जे-वा॒जे । अ॒व॒त॒ । वा॒जिनः॑ ।
नः॑ । ध॒ने॒षु॑ । वि॒प्राः॑ । अ॒मृ॒ताः॑ । ऋ॒त॒ज्ञा इत्यृ॑त – ज्ञाः॑ । अ॒स्य॑ ।
म॒ध्वः॑ । पि॒ब॒त॒ । मा॒द॒य॒ध्वम् । तृ॒प्ताः॑ । या॑त ।
प॒थि॒भि॒रिति॑ प॒थि – भिः॑ । दे॒व॒यानै॑रिति॑ दे॒व – यानैः॑ । ते । नः॑ ।
अ॒र्व॒न्तः॑ । ह॒व॒न॒श्रु॒त इति॑ ह॒व॒न – श्रु॒तः॑ । ह॒व॒म् । वि॒श्वे॑ । शृ॒ण्व॒न्तु॑ ।
वा॒जिनः॑ । मि॒त॒द्र॒व इति॑ मि॒त – द्र॒वः॑ । स॒ह॒स्र॒सा इति॑ स॒ह॒स्र –
साः॑ । मे॒ध॒सा॒तेति॑ मे॒ध-सा॒ता । स॒नि॒ष्य॒वः॑ । म॒हः॑ । ये । र॒त्नम्॑ ।

स॒मि॒थेष्वि॒ति सं – इ॒थेषु॑ । ज॒भ्रिरे॑ । श॒म् । नः॑ । भ॒वन्तु॑ । वा॒जिनः॑ ।
ह॒वेषु॑ । दे॒वता॑तेति॑ दे॒व – ता॒ता । मि॒तद्र॑व इति॑ मि॒त – द्र॑वः । स्व॒र्का
इति॑ सू – अ॒र्काः । जं॒भय॑न्तः । अ॒हिम् । वृ॒कम् । र॒क्षाञ्॑सि ।
स॒नेमि॑ । अ॒स्मत् । यु॒यव॑न् । 35 (50)

1.7.8.3

न॒मीवाः॑ । ए॒ष स्य॑ वा॒जी क्षि॑पणिं॑ तु॒र॒ण्यति॑ ग्री॒वायां॑ ब॒द्धो अ॑पि॒कक्ष॑
आ॒सनि॑ । क्र॒तुं द॑धि॒क्रा अ॒नु सं॒तवी॑त्वत् प॒थाम॑ङ्काꣳ स्य॒न्वाप॑नी॒फण॑त् ।
उ॒त स्मा॑स्य द्र॒वत॑स्तु॒र॒ण्यतः॑ प॒र्णं न वे॑र॒नु वा॑ति प्र॒गर्द्धि॑नः ।
श्ये॒नस्ये॑व ध्र॒जतो॑ अ॒ङ्कसं॑ परि॒ दधि॑क्राव्णः॑ स॒होर्जा॑ तरि॒त्रतः॑ ।
आ मा॑ वा॒जस्य॑ प्र॒सवो॑ ज॒गम्या॑दा द्या॒वापृ॑थि॒वी वि॒श्वशं॑भू ।
आ मा॑ ग॒न्तां पि॑तरा – [ ] 36

1.7.8.3 (Padam)

अ॒मीवाः॑ । ए॒षः । स्यः॑ । वा॒जी । क्षि॑पणिम् । तु॒र॒ण्यति॑ । ग्री॒वायां॑ ।
ब॒द्धः । अ॒पि॒कक्ष॑ इत्य॑पि – क॒क्षे । आ॒सनि॑ । क्र॒तुम् । द॑धि॒क्रा इति॑
द॑धि – क्राः । अ॒न्विति॑ । स॒न्तवी॑त्वदि॒ति सं – तवी॑त्वत् । प॒थाम् ।

अङ्का॑सि । अन्वि॑ति । आ॒पनी॑फ॒णदि॒त्या॑ – पनी॑फणत् । उ॒त । स्म ।
अ॒स्य । द्र॒वतः॑ । तु॒र॒ण्यतः॑ । प॒र्णम् । न । वेः । अन्वि॑ति । वा॒ति ।
प्र॒ग॒र्धि॒न इति॑ प्र – ग॒र्धि॒नः । श्ये॒नस्य॑ । इ॒व । ध्रज॑तः । अङ्क॑सम् ।
परी॑ति । द॒धि॒क्राव्ण॑ इति॑ दधि॑-क्राव्णः । स॒ह । ऊ॒र्जा । तरि॑त्रतः ।
एति॑ । मा । वा॒जस्य॑ । प्र॒सव॑ इति॑ प्र – स॒वः । ज॒ग॒म्यात् । एति॑ ।
द्या॒वापृ॑थि॒वी इति॑ द्या॒वा – पृ॒थि॒वी । वि॒श्वशं॑भू इति॑ वि॒श्व – शं॑भू ।
एति॑ । मा । ग॒न्ता॒म् । पि॒तरा॑ । 36 (50)

1.7.8.4

मा॒तरा॑ चाऽऽ मा॒ सोमो॑ अ॒मृत॑त्वाय॑ ग॒म्यात् । वा॒जिनो॑ वा॒जजि॑तो
वा॒ज॑स्रि॒ष्यन्तो॑ वा॒जं जे॒ष्यन्तो॑ बृ॒हस्प॑ते॒र्भा॒गम॑व जिघ्र॑त वा॒जिनो॑
वा॒जजि॑तो वा॒ज॑स्र॒सृवा॑सो वा॒जंजि॑गिवा॑सो बृ॒हस्प॑ते॒र्भा॒गे नि
मृ॒द्वमि॑यं॒ वः सा॒ स॒त्या सं॒धाभू॑द्यामि॒न्द्रेण॑ स॒मध॑द्ध्व॒मजी॑जिप॒त
व॒नस्प॑तय॒ इन्द्रं॑ वा॒जं वि॑मुच्य॒ध्वं । 37

1.7.8.4 (Padam)

मा॒तरा॑ । च॒ । ए॒ति॑ । मा॒ । सोमः॑ । अ॒मृत॑त्वायेत्य॒मृत॑ – त्वाय॑ ।
ग॒म्यात् । वा॒जिनः॑ । वा॒ज॒जित॑ इति॒ वाज॑ – जि॒तः॑ । वा॒जम् ।
स॒रि॒ष्यन्तः॑ । वा॒जम् । जे॒ष्यन्तः॑ । बृ॒हस्प॑तेः॑ । भा॒गम् । अवे॑ति ।
जि॒घ्रत॑ । वा॒जिनः॑ । वा॒ज॒जित॑ इति॒ वाज॑ – जि॒तः॑ । वा॒जम् ।
स॒सृ॒वा॒ँसः॑ । वा॒जम् । जि॒गि॒वा॒ँसः॑ । बृ॒हस्प॑तेः॑ । भा॒गे । नी॒ति॑ ।
मृ॒द्वम् । इ॒यम् । वः॑ । सा॒ । स॒त्या । सं॒धेति॑ सं – धा॑ । अ॒भूत् ।
या॒म् । इ॒न्द्रे॒ण । स॒म॒ध॒ध्व॒मिति॑ सं – अ॒ध॒ध्वम् । अ॒जी॒जि॒पत॑ ।
व॒नस्प॑तयः॑ । इ॒न्द्रम् । वा॒जम् । वी॒ति॑ । मु॒च्य॒ध्वम् । 37 (42)

(स्क॒भ्नी॒त-यु॒यव॑न्-पि॒तरा॑-द्वि॒च॒त्वा॒रि॒ँश॒च्च) (A8)

1.7.9.1

क्ष॒त्रस्यो॑ल्ब॒मसि॑ क्ष॒त्रस्य॑ यो॒नि॒र॒सि॒ जा॒य ए॒हि सु॒वो रो॒हा॒व रो॒हा॒व
हि सु॒व॒र॒हं ना॒वु॒भयोः॑ सु॒वो रो॒क्ष्या॑मि वा॒जश्च॑ प्र॒स॒वश्चा॒पि॒जश्च॑ क्र॒तुश्च॑
सु॒वश्च॑ मूर्धा॒ च व्य॑श्नि॒यश्चा॒ऽऽन्त्या॑य॒नश्चा॒न्त्यश्च॑ भौ॒वनश्च॑
भु॒वनश्चा॑धि॒पति॑श्च ।

आयु॑र्य॒ज्ञेन॑ कल्प॒तां प्रा॒णो य॒ज्ञेन॑ कल्प॒तामपा॒नो – [ ] 38

1.7.9.1 (Padam)

क्ष॒त्रस्य॑ । उ॒ल्बम् । अ॒सि । क्ष॒त्रस्य॑ । यो॒निः । अ॒सि । जा॒यै । ए॒ति ।
इ॒हि । सु॒वः । रो॒हाव । रो॒हाव । हि । सु॒वः । अ॒हम् । नौ । उ॒भयोः॑ ।
सु॒वः । रो॒क्ष्यामि॑ । वा॒जः । च । प्र॒सव॑ इति॒ प्र – स॒वः । च ।
अ॒पिज॑ इत्य॒पि – जः । च । क्र॒तुः । च । सु॒वः । च । मूर्धा॑ । च ।
व्य॒श्नि॒य इति॑ वि – अ॒श्नि॒यः । च । आ॒न्त्या॒यनः॑ । च । अ॒न्त्यः ।
च । भौ॒वनः॑ । च । भु॒वनः॑ । च । अ॒धि॒पति॑रित्य॒धि – प॒तिः । च ।
आयुः॑ । य॒ज्ञेन॑ । कल्प॒ताम् । प्रा॒ण इति॑ प्र – अ॒नः । य॒ज्ञेन॑ ।

कल्प॒ताम् । अ॒पान॑ इत्य॒प – अ॒नः । 38 (50)

1.7.9.2

य॒ज्ञेन॑ कल्प॒तां व्या॑नो य॒ज्ञेन॑ कल्प॒तां चक्षु॑र्य॒ज्ञेन॑ कल्प॒तां
श्रो॒त्रं य॒ज्ञेन॑ कल्प॒तां म॒नो य॒ज्ञेन॑ कल्प॒तां वा॑ग्य॒ज्ञेन॑ कल्प॒ता – मा॒त्मा
य॒ज्ञेन॑ कल्प॒तां य॒ज्ञो य॒ज्ञेन॑ कल्प॒तां सु॒वर्दे॒वा अ॑ग॒न्मामृ॑ता अ॒भूम॑
प्र॒जाप॑तेः प्र॒जा अ॒भूम॑सम॒हं प्र॒जया॑ सं म॒या प्र॒जा स॒मह॑

रा॒य॒स्पो॒षेण॑ सं॒ मया॑ रा॒य॒स्पो॒षो ऽन्ना॑य॒ त्वा ऽन्ना॑द्याय॒ त्वा वा॒जाय॑ ( )
त्वा वा॒ज॒जि॒त्यायै॑ त्वा अ॒मृत॑म॒सि पु॒ष्टि॒रसि॑ प्र॒जन॑नम॒सि । 39

1.7.9.2 (Padam)

य॒ज्ञेन॑ । क॒ल्प॒ताम् । व्या॒न इति॑ वि – अ॒नः । य॒ज्ञेन॑ । क॒ल्प॒ताम् ।
चक्षुः॑ । य॒ज्ञेन॑ । क॒ल्प॒ताम् । श्रो॒त्रम् । य॒ज्ञेन॑ । क॒ल्प॒ताम् । म॒नः ।
य॒ज्ञेन॑ । क॒ल्प॒ताम् । वाक् । य॒ज्ञेन॑ । क॒ल्प॒ताम् । आ॒त्मा । य॒ज्ञेन॑ ।
क॒ल्प॒ताम् । य॒ज्ञः । य॒ज्ञेन॑ । क॒ल्प॒ताम् । सु॒वः । दे॒वान् । अ॒गन्म॑ ।
अ॒मृता॑ । अ॒भूम॑ । प्र॒जाप॑तेरिति॒ प्र॒जा-प॑तेः । प्र॒जा इति॑ प्र – जाः ।
अ॒भूम॑ । स॒मिति॑ । अ॒हम् । प्र॒जये॑ति प्र – जया॑ । स॒मिति॑ । मया॑ ।
प्र॒जेति॑ प्र-जा । स॒मिति॑ । अ॒हम् । रा॒यः । पो॒षेण॑ । स॒मिति॑ । मया॑ ।
रा॒यः । पो॒षः । अ॒न्नाय॑ । त्वा । अ॒न्नाद्या॑येत्य॒न्न – अ॒द्याय॑ ।
त्वा । वा॒जाय॑ ( ) । त्वा । वा॒ज॒जि॒त्याया॑ इति॒ वा॒ज – जि॒त्यायै॑ ।
त्वा । अ॒मृत॑म् । अ॒सि । पु॒ष्टिः । अ॒सि ।
प्र॒जन॑नमिति॒ प्र – जन॑नम् । अ॒सि । 39 (59)
(अ॒पा॒नो-वा॒जाय॑-न॒व च) (A9)

1.7.10.1

वाज॑स्ये॒मं प्र॑सवः सु॒षुवे॑ अ॒ग्रे सोम॑ꣳ राजा॑नमोष॑धीष्व॒प्सु ।
ता अ॒स्मभ्यं॑ मधु॑मतीर्भवन्तु वय॑ꣳ रा॒ष्ट्रे जा॑ग्रियाम पु॒रोहि॑ताः ।
वाज॑स्येदं प्र॑सव आ ब॑भूवे॒मा च॑ वि॒श्वा भुव॑नानि सर्व॑तः ।
स वि॒राजं॑ पर्येति प्र॒जानन् प्र॒जां पु॒ष्टिं वर्ध॑यमानो अ॒स्मे ।
वाज॑स्ये॒मां प्र॑सवः शि॒श्रिये॑ दि॒वमि॒मा च॑ वि॒श्वा भुव॑नानि स॒म्राट् ।
अदि॑त्सन्तं दापयतु प्र॒जानन् रयि॑ – [ ] 40

1.7.10.1 (Padam)

वाज॑स्य । इ॒मम् । प्र॑सव इति प्र – सवः । सु॒षुवे॑ । अ॒ग्रे । सोम॑म् ।
राजा॑नम् । ओष॑धीषु । अ॒प्सिस्व॑त्यप् – सु । ताः ।
अ॒स्मभ्य॑मित्य॒स्म – भ्य॑म् । मधु॑मतीरिति मधु – मतीः । भव॑न्तु ।
वय॑म् । रा॒ष्ट्रे । जा॑ग्रियाम । पु॒रोहि॑ता इति पु॒रः – हि॒ताः । वाज॑स्य ।
इ॒दम् । प्र॑सव इति प्र – सवः । एति॑ । ब॒भूव॑ । इ॒मा । च॑ । वि॒श्वा ।
भुव॑नानि । सर्व॑तः । सः । वि॒राज॑मिति वि – राज॑म् । परी॑ति । एति॑ ।
प्र॒जान॑न्निति प्र – जान॑न् । प्र॒जा॒मिति॑ प्र – जा॑म् । पु॒ष्टिम् ।

व॒र्धय॑मानः । अ॒स्मे इति॑ । वा॒जस्य॑ । इ॒माम् । प्र॒सव॑ इति॑ प्र-सवः ।
शि॒श्रिये॑ । दि॒वम् । इ॒मा । च । वि॒श्वा । भु॒वनानि॑ ।
स॒म्राडि॑ति सं – राट् । अ॒दि॒त्सन्त॑म् । दा॒पय॑तु ।
प्र॒जा॒न॒न्रि॑ति प्र – जा॒नन् । र॒यिम् । 40 (50)

1.7.10.2

च॒ नः॑ स॒र्ववी॑रां नि य॒च्छतु॑ । अ॒ग्ने अ॒च्छा व॒देह॑ नः॑ प्र॒ति नः॑ सु॒मना॑
भव॑ । प्र॒णो य॒च्छ भु॒वस्प॑ते ध॒नदा॑ अ॒सि न॒स्त्वं । प्र॒णो य॒च्छत्वर्य॑मा
प्र॒भगः॑ प्र॒बृह॑स्पतिः । प्र॒ दे॒वाः प्रो॑त सू॒नृता॑ प्र॒वाग्दे॒वी द॑दातु नः॑ ।
अ॒र्यम॑ण बृ॒हस्प॑तिमि॒न्द्रं दा॑नाय चोदय ।
वाचं॑ वि॒ष्णुः सर॑स्वती॒ऽसवि॑तारं – [ ] 41

1.7.10.2 (Padam)

च॒ । नः॑ । स॒र्ववी॑रामि॒ति स॒र्व – वी॒राम् । नी॒ति । य॒च्छतु॑ । अ॒ग्ने ।
अ॒च्छ । व॒द । इ॒ह । नः॑ । प्र॒तीति॑ । नः॑ । सु॒मना॑ इति॑ सु – म॒नाः ।
भव॑ । प्रेति॑ । नः॑ । य॒च्छ । भु॒वः । प॒ते । ध॒नदा॑ इति॑ ध॒न – दाः॑ ।
अ॒सि । नः॑ । त्वम् । प्रेति॑ । नः॑ । य॒च्छतु॑ । अ॒र्यमा॑ । प्रेति॑ । भ॒गः ।

प्रेति॑ । बृ॒हस्प॑तिः । प्रेति॑ । दे॒वाः । प्रेति॑ । उ॒त । सू॒नृता॑ ॥ प्रेति॑ ।
वाक् । दे॒वी । द॒दातु॑ । नः । अ॒र्यम॑णम् । बृ॒हस्प॑तिम् । इन्द्र॑म् ।
दा॒नाय॑ । चो॒दय॑ । वाच॑म् । विष्णु॑म् । सर॑स्वतीम् ।
स॒वि॒ता॒रम् ॥ 41 (50)

1.7.10.3

च वा॒जिनं॑ ॥ सोम॑ꣳ राजा॑नं वरु॑णम॒ग्नि-मन्वा॑रभामहे ।
आ॒दि॒त्यान् विष्णु॑ꣳ सूर्यं॑ ब्र॒ह्माणं॑ च बृ॒हस्प॑तिं । दे॒वस्य॑त्वा स॒वि॒तुः
प्र॒सवे॑ऽश्विनो॑ बा॒हुभ्यां॑ पू॒ष्णो ह॑स्ताभ्याꣳ सर॑स्वत्यै वाचो॑ यन्तु
र्यन्त्रे॑णा॒ग्नेस्त्वा सा॒म्राज्ये॑नाभिषिञ्चामीन्द्र॑स्य बृ॒हस्प॑तेस्त्वा
सा॒म्राज्ये॑नाभिषिञ्चामि । 42

1.7.10.3 (Padam)

च । वा॒जिन॑म् । सोम॑म् । राजा॑नम् । वरु॑णम् । अ॒ग्नि॑म् ।
अन्वा॑रभामह इत्यनु – आर॑भामहे । आ॒दि॒त्यान् । विष्णु॑म् । सूर्य॑म् ।
ब्र॒ह्माण॑म् । च । बृ॒हस्प॑तिम् । दे॒वस्य॑ । त्वा । स॒वि॒तुः । प्र॒सव॑ इति
प्र – स॒वे । अ॒श्विनोः॑ । बा॒हुभ्या॑मिति बा॒हु – भ्या॑म् । पू॒ष्णः ।

ह॒स्ता॒भ्याम् । सर॑स्वत्यै । वा॒चः । य॒न्तुः । य॒न्त्रेण॑ । अ॒ग्नेः । त्वा ।
साम्रा॑ज्येनेति सां – रा॒ज्येन॑ । अ॒भीति॑ । सि॒ञ्चामि॑ । इन्द्र॑स्य ।
बृ॒हस्प॑तेः । त्वा । साम्रा॑ज्येनेति सां – रा॒ज्येन॑ । अ॒भीति॑ ।

सि॒ञ्चामि॑ । 42 (36)

(रयि॑-स॒वितार॑-षट्त्रि॑-शच्च) (A10)

1.7.11.1

अ॒ग्निरे॒काक्ष॑रेण वा॒चमु॑दजयद॒श्विनौ॑ द॒व्यक्ष॑रेण प्रा॒णापा॑नावुदजयतां
वि॒ष्णुस्त्र्य॑क्षरेण त्रीन् लो॒कानु॑-दजयथ् सोमश्चतु॑रक्षरेण चतु॑ष्पदः
प॒शूनु॑दजयत् पू॒षा प॒ञ्चाक्ष॑रेण प॒ङ्क्तिमु॑दजयद् धा॒ता षड॑क्षरेण
षड्-ऋ॒तूनु॑दजयन् मरु॑तः स॒प्ताक्ष॑रेण स॒प्तप॑दा-शक्व॑रीमुदजयन्
बृ॒हस्प॑तिर॒ष्टाक्ष॑रेण गा॒यत्री मु॑दजयन् मि॒त्रो न॒वाक्ष॑रेण त्रि॒वृत्

स्तो॒ममु॑दजयद् – [ ] 43

1.7.11.1 (Padam)

अ॒ग्निः । ए॒काक्ष॑रेणेत्येक - अ॒क्षरेण॑ । वा॒चम् । उ॒दिति॑ ।
अ॒जय॑त् । अ॒श्विनौ॑ । द॒व्यक्ष॑रेणेति द्वि - अ॒क्षरेण॑ ।

प्रा॒णापा॒नावि॑ति प्रा॒ण- अपा॒नौ । उदि॑ति । अ॒जय॑ताम् । वि॒ष्णुः ।
त्र्य॑क्ष॒रेणे॑ति त्रि - अ॒क्षरे॑ण । त्रीन् । लो॒कान् । उदि॑ति । अ॒जय॑त् ।
सोमः॑ । चतु॑रक्ष॒रेणे॑ति चतुः - अ॒क्षरे॑ण । चतु॑ष्पद इति
चतुः - प॒दः । प॒शून् । उदि॑ति । अ॒जय॑त् । पू॒षा । पञ्चा॑क्ष॒रेणे॑ति
पञ्च - अ॒क्षरे॑ण । प॒ङ्क्तिम् । उदि॑ति । अ॒जय॑त् । धा॒ता ।
षड॑क्ष॒रेणे॑ति षट् - अ॒क्षरे॑ण । षट् । ऋ॒तून् । उदि॑ति । अ॒जय॑त् ।
म॒रुतः॑ । स॒प्ताक्ष॒रेणे॑ति स॒प्त - अ॒क्षरे॑ण । स॒प्तप॑दामि॒ति
स॒प्त - प॒दाम् । श॒क्वरी॑म् । उदि॑ति । अ॒जय॑न् । बृ॒हस्प॑तिः ।
अष्टा॑क्ष॒रेणे॑त्यष्टा - अ॒क्षरे॑ण । गा॒यत्री॑म् । उदि॑ति । अ॒जय॑त् । मि॒त्रः ।
नवा॑क्ष॒रेणे॑ति नव - अ॒क्षरे॑ण । त्रि॒वृ॒तमि॑ति त्रि - वृ॒तम् । स्तो॒मम् ।
उदि॑ति । अ॒जय॑त् । 43 (50)

1.7.11.2

वरु॑णो द॒शाक्ष॒रेण॑ वि॒राज॑-मु॒दज॑यदिन्द्र ए॒काद॑शाक्ष॒रेण॑
त्रि॒ष्टु॒भ-मु॒दज॑यद् वि॒श्वे दे॒वा द्वा॑द॒शाक्ष॒रेण॑ ज॒गती॑मु॒दज॑यन्
वस्र॑व॒स्त्रयो॑ द॒शाक्ष॒रेण॑ त्रयो॒दश॑ स्तो॒ममु॒दज॑यन् रु॒द्राश्च॑तु॒र्दशाक्ष॒रेण॑

चतु॒र्द॒शः॑ स्तो॒ममु॒द॒ज॒य॒न्नादि॒त्याः॑ पञ्च॒द॒शाक्ष॑रेण पञ्च॒द॒शः॑
स्तो॒ममु॒द॒ज॒य॒न्नदि॒तिः॑ षोड॒शाक्ष॑रेण षोड॒शः॑ स्तो॒ममु॒द॒ज॒य॒त्
प्र॒जा॒प॒तिः॑ सप्त॒द॒शाक्ष॑रेण सप्त॒द॒शः॑ स्तो॒ममु॒द॒ज॒य॒त् । 44

1.7.11.2 (Padam)

वरु॑णः । द॒शाक्ष॑रेणेति द॒श – अक्ष॑रेण । वि॒रा॒ज॒मि॒ति॑ वि – रा॒ज॒म् ।
उदि॑ति । अ॒ज॒य॒त् । इन्द्रः॑ । ए॒का॒द॒शाक्ष॑रेणेत्ये॒का॒द॒श – अक्ष॑रेण ।
त्रि॒ष्टु॒भ॒म् । उदि॑ति । अ॒ज॒य॒त् । विश्वे॑ । दे॒वाः ।
द्वा॒द॒शाक्ष॑रेणेति द्वा॒द॒श – अक्ष॑रेण । ज॒ग॒ती॒म् । उदि॑ति । अ॒ज॒य॒न् ।
व॒स॒वः॑ । त्र॒यो॒द॒शाक्ष॑रेणेति त्र॒यो॒द॒श – अक्ष॑रेण । त्र॒यो॒द॒श॒मि॒ति॑
त्र॒यः – द॒श॒म् । स्तो॒म॒म् । उदि॑ति । अ॒ज॒य॒न् । रु॒द्राः ।
चतु॒र्द॒शाक्ष॑रेणेति चतु॒र्द॒श – अक्ष॑रेण । चतु॒र्द॒श॒मि॒ति॑ चतुः-द॒श॒म् ।
स्तो॒म॒म् । उदि॑ति । अ॒ज॒य॒न् । आ॒दि॒त्याः॑ । पञ्च॒द॒शाक्ष॑रेणेति
पञ्च॒द॒श – अक्ष॑रेण । पञ्च॒द॒श॒मि॒ति॑ पञ्च – द॒श॒म् । स्तो॒म॒म् ।
उदि॑ति । अ॒ज॒य॒न् । अ॒दि॒तिः॑ । षोड॒शाक्ष॑रेणेति षोड॒श – अक्ष॑रेण ।
षोड॒श॒म् । स्तो॒म॒म् । उदि॑ति । अ॒ज॒य॒त् ।

प्रजापतिरिति प्रजा – पतिः । सप्तदशाक्षरेणेति सप्तदश-अक्षरेण ।
सप्तदशमिति सप्त – दशम् । स्तोमम् । उदिति । अजयत् । 44 (46)

(त्रिवृत७ स्तोममुदजयथ्-षट्चत्वारिंशच्च) (A11)

1.7.12.1

उपयामगृहीतोऽसि नृषदं त्वा द्रुषदं भुवनसदमिन्द्राय
जुष्टं गृह्णाम्येष ते योनिरिन्द्राय त्वापयामगृहीतोऽस्यप्सुषदं
त्वा घृतसदं व्योमसदमिन्द्राय जुष्टं गृह्णाम्येष ते
योनिरिन्द्राय त्वोपयामगृहीतोऽसि पृथिविषदं त्वाऽन्तरिक्षसदं
नाकसदमिन्द्राय जुष्टं गृह्णाम्येष ते योनिरिन्द्राय त्वा ।

ये ग्रहाः पञ्चजनीना येषां तिस्रः परमजाः । दैव्यः कोशः – [ ] 45

1.7.12.1 (Padam)

उपयामगृहीत इत्युपयाम – गृहीतः । असि । नृषदमिति नृ-सदम् ।
त्वा । द्रुषदमिति द्रु – सदम् । भुवनसदमिति भुवन – सदम् ।
इन्द्राय । जुष्टम् । गृह्णामि । एषः । ते । योनिः । इन्द्राय । त्वा ।
उपयामगृहीत इत्युपयाम – गृहीतः । असि ।

अ॒प्सु॒षद॑मि॒त्यप्सु॑ – सद॑म् । त्वा । घृ॒तस॑दमि॒ति घृ॑त – सद॑म् ।
व्यो॒मस॑दमि॒ति व्यो॑म – सद॑म् । इन्द्रा॑य । जु॒ष्टम् । गृ॒ह्णामि॑ । ए॒षः ।
ते । यो॒निः । इन्द्रा॑य । त्वा । उ॒पया॑मगृ॒हीत॑ इत्यु॒पया॑म – गृ॒हीतः॑ ।
अ॒सि । पृ॒थिवि॑षदमि॒ति पृ॑थिवि – सद॑म् । त्वा ।
अ॒न्तरि॑क्षस॑दमि॒त्यन्तरि॑क्ष – सद॑म् । ना॒कस॑दमि॒ति ना॑क – सद॑म् ।
इन्द्रा॑य । जु॒ष्टम् । गृ॒ह्णामि॑ । ए॒षः । ते । यो॒निः । इन्द्रा॑य । त्वा । ये ।
गृ॒हाः । प॒ञ्चज॑नीना इति प॒ञ्च – ज॒नीनाः॑ । ये॒षाम् । ति॒स्रः ।
प॒रम॑जा इति प॒रम – जाः । दै॒व्यः । को॒शः । 45 (50)

1.7.12.2

स॒मु॒ब्जि॒तः । तेषां॑ वि॒शि॒प्रि॒याणा॑-मि॒षमूर्ज॑ꣳ स॒म॒ग्रभी॑मेष ते
यो॒निरिन्द्रा॑य त्वा । अ॒पाꣳ र॒समु॑द्वय॒सꣳ सू॒र्यर॑श्मिꣳ स॒माभृ॑तं ।
अ॒पाꣳ र॒सस्य॑ यो र॒सस्तं॑ वो गृ॒ह्णाम्यु॑त्त॒ममेष॑ ते यो॒निरिन्द्रा॑य त्वा ।
अ॒या वि॒ष्ठा ज॒नय॑न् क॒र्वरा॑णि स हि घृ॒णिरु॑रु॒र्वरा॑य गा॒तुः । स
प्र॒त्युदै॑द्ध॒रुणो॑ म॒ध्वो अ॒ग्रꣳ स्वा॒यां य॑त् त॒नुवां॑ ( ) त॒नूमै॑रयत ।

उप॒याम॑गृ॒हीतोऽसि॑ प्र॒जाप॑तये त्वा जु॒ष्टं गृ॒ह्णाम्ये॒ष ते योनिः॑ प्र॒जाप॑तये
त्वा । 46

1.7.12.2 (Padam)

समु॒ब्जित॑ इति सं – उ॒ब्जितः॑ । तेषा॑म् । वि॒शिप्रि॑याणामिति
वि – शि॒प्रि॒याणाम् । इ॒षम् । ऊ॒र्जम् । समि॑ति । अ॒ग्रभी॑म् । ए॒षः ।
ते । योनिः॑ । इन्द्रा॑य । त्वा । अ॒पाम् । र॒सम् ।
उ॒द्वय॑समित्युत् – व॒यस॑म् । सूर्य॑र॒श्मिमि॑ति सूर्य॑ – र॒श्मिम् ।
समा॑भृ॒तमि॑ति सं – आ॑भृ॒तम् । अ॒पाम् । र॒सस्य॑ । यः । र॒सः । तम् ।
वः । गृ॒ह्णामी॑ । उ॒त्तम॑मित्युत् – त॒मम् । ए॒षः । ते । योनिः॑ । इन्द्रा॑य ।
त्वा । अ॒या । वि॒ष्टा इति॑ वि – स्थाः॑ । ज॒नय॑न् । क॒र्व॒राणि॑ । सः ।
हि । घृ॒णिः । उ॒रुः । व॒राय॑ । गा॒तुः । सः । प्र॒ति । उ॒दि॒ति । ऐ॒त् ।
ध॒रुणः॑ । म॒ध्वः । अ॒ग्रम् । स्वा॒याम् । यत् । त॒नुवां॑ ( ) । त॒नूम् ।
ऐ॒रय॑त । उप॒याम॑गृ॒हीत॑ इत्युप॒याम॑ – गृ॒हीतः॑ । अ॒सि ।
प्र॒जाप॑तय इति प्र॒जा – प॒तये॑ । त्वा । जु॒ष्टम् । गृ॒ह्णामि॑ । ए॒षः । ते ।
योनिः॑ । प्र॒जाप॑तय इति प्र॒जा – प॒तये॑ । त्वा । 46 (63)

(कोश-स्तनुवां-त्रयोदश च)(A12)

1.7.13.1

अन्व॒ह मा॒सा अन्वि॑द्वना॒न्यन्वोष॑धीर॒नु पर्व॑तासः ।

अन्वि॑न्द्रो॒ रोद॑सी वाव॒शाने॑ अन्वा॒पो आ॒जिहत॑ जाय॒मानं॑ ।

अनु॑ ते दा॒यि मह॑ इन्द्रि॒याय॑ स॒त्रा ते॒ विश्व॑मनु वृ॒त्र ह॑त्ये॒ ।

अनु॑ क्ष॒त्रमनु॑ सहो॒ यज॑त्रेन्द्र॒ देवे॑भिर॒नु ते नृ॑ष॒ह्ये॒ ।

इन्द्रा॑णीमा॒सु ना॑रिषु सु॒पत्नी॑ मह॒मश्र॑वं ।

न ह्य॑स्या अ॒परं च॒न ज॒रसा॑ – [ ] 47

1.7.13.1 (Padam)

अन्वि॑ति । अ॒ह । मा॒साः । अन्वि॑ति । इत् । व॒ना॒नि । अन्वि॑ति ।

ओष॑धीः । अन्वि॑ति । पर्व॑तासः । अन्वि॑ति । इन्द्र॑म् । रोद॑सी इति॑ ।

वाव॑शाने इति॑ । अन्वि॑ति । आ॒पः । अ॒जिहत॑ । जाय॒मानम् ।

अन्वि॑ति । ते । दा॒यि । म॒हे । इन्द्रि॒याय॑ । स॒त्रा । ते । विश्व॑म् ।

अन्वि॑ति । वृ॒त्रह॑त्य इति॑ वृ॒त्र – ह॑त्ये॒ । अन्वि॑ति । क्ष॒त्रम् । अन्वि॑ति ।

सहः॑ । यज॑त्र । इन्द्र॑ । दे॒वेभिः॑ । अन्वि॑ति । ते । नृ॑ष॒ह्य इति॑

नृ - स॒ह्ये॑ । इ॒न्द्रा॒णीम् । आ॒सु । ना॒रि॒षु । सु॒प॒त्नी॒मि॒ति॑ सु॒-प॒त्नी॑म् ।
अ॒हम् । अ॒श्र॒वम् । न । हि । अ॒स्याः । अ॒परम् ।

च॒न । ज॒र॒सा॑ । 47 (50)

1.7.13.2

म॒र॒ते॑ प॒तिः॑ । ना॒ह॒मि॒न्द्रा॒णि रा॒रण॑ स॒ख्युर्वृ॒षाक॑पेर् ऋ॒ते ।
य॒स्ये॒द॒म॒प्य॑ ह॒विः प्रि॒यं दे॒वेषु॑ ग॒च्छ॑ति । यो जा॒त ए॒व प्र॑थ॒मो
म॒न॒स्वा॒न् दे॒वो दे॒वान् क्र॑तु॒ना प॑र्य॒भूष॑त् । य॒स्य शु॒ष्मा॒द्रो॒द॒सी
अ॒भ्य॑से॒तां नृ॒म्ण॑स्य॒ म॒हा स॑ ज॒ना॒स इ॒न्द्रः॑ । आ ते॑ म॒ह इ॒न्द्रो॒त्यु॒ग्र
स॒म॒न्य॒वो य॑थ् स॒म॒र॒न्त॒ से॒नाः॑ । प॒ता॒ति दि॒द्यु॒न्न॒र्य॑स्य॒ बा॒हु॒वो॒र्मा ते॑ -

[ ] 48

1.7.13.2 (Padam)

म॒र॒ते॑ । प॒तिः॑ । न । अ॒हम् । इ॒न्द्रा॒णि । रा॒रण॑ । स॒ख्युः॑ । वृ॒षाक॑पे॒रि॒ति॑
वृ॒षा - क॑पेः । ऋ॒ते । य॒स्य॑ । इ॒दम् । अ॒प्यम् । ह॒विः॑ । प्रि॒यम् ।
दे॒वेषु॑ । ग॒च्छ॑ति । यः॑ । जा॒तः॑ । ए॒व । प्र॑थ॒मः॑ । म॒न॒स्वा॒न् ।
दे॒वः॑ । दे॒वान् । क्र॑तु॒ना । प॑र्य॒भूष॑दि॒ति॑ परि - अ॒भूष॑त् ।

यस्य॑ । शुष्मा॑त् । रोद॑सी इति॑ । अभ्य॑सेताम् । नृ॑णस्य॑ । म॒हा । सः ।
ज॒नासः॑ । इन्द्रः॑ । ऐति॑ । ते । म॒हः । इन्द्र॑ । ऊ॒ति । उ॒ग्र । स॒म॒न्य॒व
इति॑ स – म॒न्य॒वः । यत् । स॒म॒र॒न्तेति॑ सं – अ॒र॒न्त । से॒नाः ।
प॒ताति॑ । दि॒द्युत् । न॒र्यस्य॑ । बा॒हु॒वोः । मा । ते । 48 (50)

1.7.13.3

म॒नो वि॒ष्वद्रि॒यग्वि॑ चा॒रीत् । मा नो॑ म॒र्धीरा॑ भ॒रा द॒द्धि तन्नः॑ प्र दा॒शुषे॑
दा॒त॒वे भू॒रि यत् ते॑ । न॒व्ये दे॒ष्णे श॒स्ते अ॒स्मिन् त उ॒क्थे प्र ब्र॒वाम
व॒यमिन्द्र॑ स्तु॒वन्तः । आ तू भ॒र माकि॑रेतत् परि॒ष्ठाद्वि॒द्वा हि त्वा व॒सुप॑तिं
व॒सूनां॑ । इन्द्र॑ यत् ते माहि॑नं द॒त्रम॒स्त्यस्म॒भ्यं तद्ध॑र्यश्च – [ ] 49

1.7.13.3 (Padam)

म॒नः । वि॒ष्वद्रि॒यगि॑ति वि॒ष्व – द्रि॒यक् । वी॑ति । चा॒रीत् । मा । नः ।
म॒र्द्धीः । ऐति॑ । भ॒र । द॒द्धि । तत् । नः । प्रेति॑ । दा॒शुषे॑ । दा॒त॒वे ।
भू॒रि । यत् । ते । न॒व्ये । दे॒ष्णे । श॒स्ते । अ॒स्मिन् । ते । उ॒क्थे ।
प्रेति॑ । ब्र॒वाम । व॒यम् । इन्द्र॑ । स्तु॒वन्तः । ऐति॑ । तु । भ॒र । माकि॑ः ।
ए॒तत् । प॒रीति॑ । स्था॒त् । वि॒द्म । हि । त्वा ।

वसु॑पति॒मिति॑ वसु॑ – पति॒म् । वसू॑नाम् । इन्द्र॑ । यत् । ते ।
माहि॑नम् । दत्र॑म् । अस्ति॑ । अ॒स्मभ्य॑मित्य॒स्म – भ्य॑म् । तत् ।
हर्य॑श्चेति॑ हरि॑ – अ॒श्व । 49 (50)

1.7.13.4

प्रय॑न्धि । प्र॒दा॒ता॒र॒ꣳ ह॒वा॒म॒ह इन्द्र॑मा ह॒विषा॑ वयं ।
उ॒भा हि॑ ह॒स्ता वसु॑ना पृ॒णस्वा ऽऽप्र॑यच्छ दक्षि॑णादोत स॒व्यात् ।
प्र॒दा॒ता वज्री॑ वृष॒भस्तु॑रा॒षाट्छुष्मी॑ राजा॑ वृ॒त्रहा॑ सोम॒पा वा॑ ।
अ॒स्मिन् यज्ञे॑ ब॒र्हिष्या॑ निषद्याथा॑ भव॑ यज॒मानाय॑ शं योः ।
इन्द्रः॑ सु॒त्रामा॑ स्व॒वाꣳ अ॒वोभिः॑ सुमृ॒डीको॑ भवतु॑ वि॒श्ववे॑दाः ।
बा॒धतां॑ द्वेषो॑ अ॒भयं॑ कृ॒णोतु॑ सु॒वीर्य॑स्य – [ ] 50

1.7.13.4 (Padam)

प्रेति॑ । यन्धि॑ । प्र॒दा॒ता॒र॒मिति॑ प्र – दा॒ता॒र॒म् । ह॒वा॒म॒हे । इन्द्र॑म् ।
एति॑ । ह॒विषा॑ । व॒यम् । उ॒भा । हि॑ । ह॒स्ता । वसु॑ना । पृ॒णस्व॑ । आ ।
प्रेति॑ । यच्छ॑ । दक्षि॑णात् । एति॑ । उ॒त । स॒व्यात् ।
प्र॒दा॒तेति॑ प्र – दा॒ता । वज्री॑ । वृष॒भः । तु॒रा॒षाट् । शुष्मी॑ । राजा॑ ।

वृ॒त्रहे॑ति॒ वृ॒त्र – हा । सो॒मपा॑वेति॒ सोम – पा॒वा॑ । अ॒स्मिन् । य॒ज्ञे ।
ब॒र्हिषि॑ । ए॒ति । नि॒षद्ये॑ति॒ नि – सद्य॑ । अथ॑ । भ॒व । यज॑मानाय ।
शम् । योः । इन्द्रः॑ । सु॒त्रामे॑ति॒ सु – त्रामा॑ । स्व॒वानि॑ति॒ स्व-वा॑न् ।
अ॒वोभि॑रित्यवः – भिः । सु॒मृ॒डीक॑ इति॒ सु – मृ॒डीकः॑ । भ॒वतु॑ ।
वि॒श्ववे॑दा इति॒ वि॒श्व-वे॑दाः । बा॒धता॑म् । द्वेषः॑ । अ॒भय॑म् । कृ॒णोतु॑ ।
सु॒वीर्य॑स्येति॒ सु – वी॒र्यस्य॑ । 50 (50)

1.7.13.5

प॒तयः॑ स्याम । तस्य॑ व॒यꣳ सु॒मतौ॑ य॒ज्ञिय॑स्यापि॒ भ॒द्रे सौ॑म॒नसे॑ स्याम ।
स सु॒त्रामा॑ स्व॒वाꣳ इन्द्रो॑ अ॒स्मे आ॒राच्चि॑द्द्वेषः॒ सनु॑तर्यु॒योतु॑ ।
रे॒वती॑र्नः स॒धमा॑द इन्द्रे॑ स॒न्तु तु॒विवा॑जाः । क्षु॒मन्तो॑ या॒भिर्म॑देम ।
प्रो॒ष्वस्मै॑ पु॒रोर॑थमिन्द्राय॒ शूष॑मर्चत । अ॒भीके॑ चि॒दु लो॒ककृ॑त् स॒ङ्गे
स॒मथ्सु॑ वृ॒त्रहा॑ । अ॒स्माकं॑ बो॒धि चो॑दिता न॒भन्ता॑-म॒न्यके॑षां ।
ज्या॒का अ॒धि ( ) ध॒न्वसु॑ । 51

1.7.13.5 (Padam)

पतयः॑ । स्या॒म । तस्य॑ । व॒यम् । सु॒म॒ता॒वि॒ति॑ सु॒-म॒तौ॑ । य॒ज्ञि॒य॒स्य॑ ।
अपी॑ति । भ॒द्रे । सौ॒म॒न॒से॑ । स्या॒म । सः॑ । सु॒त्रा॒मे॒ति॑ सु॒-त्रा॒मा॑ ।
स्व॒वा॒नि॒ति॑ स्व॒-वा॒न् । इन्द्रः॑ । अ॒स्मे इति॑ । आ॒रा॒त् । चि॒त् । द्वे॒षः॑ ।
स॒नु॒तः॑ । यु॒यो॒तु॑ । रे॒वतीः॑ । नः॑ । स॒ध॒मा॒द इति॑ स॒ध॒-मा॒दः॑ ।
इन्द्रे॑ । स॒न्तु॑ । तु॒वि॒वा॒जा इति॑ तु॒वि॒-वा॒जाः॑ । क्षु॒म॒न्तः॑ । या॒भिः॑ ।
म॒दे॒म । प्रो॑ इति॑ । स्वि॒ति॑ । अ॒स्मै । पु॒रो॒र॒थ॒मि॒ति॑ पु॒रः॑ - र॒थम् ।
इन्द्रा॑य । शू॒षम् । अ॒र्च॒त । अ॒भी॒के॑ । चि॒त् । उ॒ ।
लो॒क॒कृ॒दि॒ति॑ लो॒क॒-कृ॒त् । स॒ङ्गे॑ । स॒म॒त्स्वि॒ति॑ स॒म॒त् - सु॒ ।
वृ॒त्र॒हे॒ति॑ वृ॒त्र॒-हा॑ । अ॒स्मा॒कम्॑ । बो॒धि॑ । चो॒दि॒ता । न॒भ॒न्ता॒म् ।
अ॒न्य॒के॒षाम्॑ । ज्य॒ा॒काः॑ । अधी॑ति ( ) ।

ध॒न्व॒स्वि॒ति॑ ध॒न्व॒-सु॒ । 51 (51)

(ज॒र॒सा॒-मा॒ ते॒-ह॒र्य॒श्च॒-सु॒वी॒र्य॒स्या॒-ऽध्ये॒-कं॑ च) (A13)

पद पाठे (वाक्य सहित) – प्रथमकाण्डे – सप्तमः प्रश्नः

Prasna Korvai with starting Padams of 1 to 13 Anuvaakams :-

(पा॒कय॒ज्ञं॑-स॒॒श्र॒वाः॑-प॒रोक्षं॑-ब॒र्हि॒षोऽ॒हं॑-ध्रु॒वा-म॒ग॒न्मे॒त्याह॑ -
दे॒व स॒वित॑-दे॒व॒स्याहं॑-क्ष॒त्र॒स्यो॒ल्बं॑-वा॒ज॒स्ये॒म-म॒ग्नि॒रेका॑क्ष॒रेणो॑-
प॒याम॑गृ॒हीतो॑ऽ-स्य॒न्वह॑ मा॒सा-स्त्र॒यो॒दश॑)

Korvai with starting Padams of 1, 11, 21 Series of Panchaatis :-

(पा॒कय॒ज्ञं-प॒रोक्षं॑-ध्रु॒वां-वि॑ सृ॒जते॑-च नः॒ सर्व॑वी॒रां -
प॒तयः॑ स्यो॒-मै॒कप॑ञ्चा॒शत्)

First and Last Padam of Seventh Prasnam :-

(पा॒कय॒ज्ञं-ध॒न्व॒सु ।)

॥ हरिः॑ ओं ॥

॥ कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहितायां पद पाठे प्रथमकाण्डे

सप्तमः प्रश्नः समाप्तः ॥

पद पाठे (वाक्य सहित) – प्रथमकाण्डे – सप्तमः प्रश्नः

Details of Panchati and Padam for Kandam 1 – Prasanam 7 – TS 1.7

	Panchati	Padams
Anuvakam 1	6	319
Anuvakam 2	4	220
Anuvakam 3	4	215
Anuvakam 4	6	308
Anuvakam 5	4	207
Anuvakam 6	7	374
Anuvakam 7	2	115
Anuvakam 8	4	192
Anuvakam 9	2	109
Anuvakam 10	3	136
Anuvakam 11	2	96
Anuvakam 12	2	113
Anuvakam 13	5	251
Total →	51	2655

Notes:

- Please refer to the book “TS Kandam 1” and “TS 1.1 pada paadam with Vaakyam” for notes and conventions used in this Compilation.
- Please download our vedic compilations from our web site “www.vedavms.in”